

ZAŁOŻENIA POLITYKI SPÓJNOŚCI UE 2014-2020 - szanse i zagrożenia dla Podkarpacia -

POSIEDZENIE INAUGURACYJNE PODKARPACKIEGO FORUM TERYTORIALNEGO
Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie

Paweł Churski

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Analizy Regionalnej

PLAN WYSTĄPIENIA

Plan wystąpienia

1. Zróżnicowanie rozwoju w przestrzeni
2. Zmiana paradygmatu polityki regionalnej:
  - modele polityki regionalnej
  - trzy modele spójności
  - terytorializacja polityki rozwoju
3. Strategia Europa 2020 i jej wpływ na polityki wspólnotowe
4. Założenia polityki spójności Unii Europejskiej 2014-2020
5. Założenia polityki spójności Unii Europejskiej 2014-2020
a szanse i zagrożenia dla Podkarpacia
6. Końcowe rekomendacje

ZRÓŻNICOWANIE ROZWOJU W PRZESTRZENI

UWARUNKOWANIA POLARYZACJI I DYFUZJI ROZWOJU

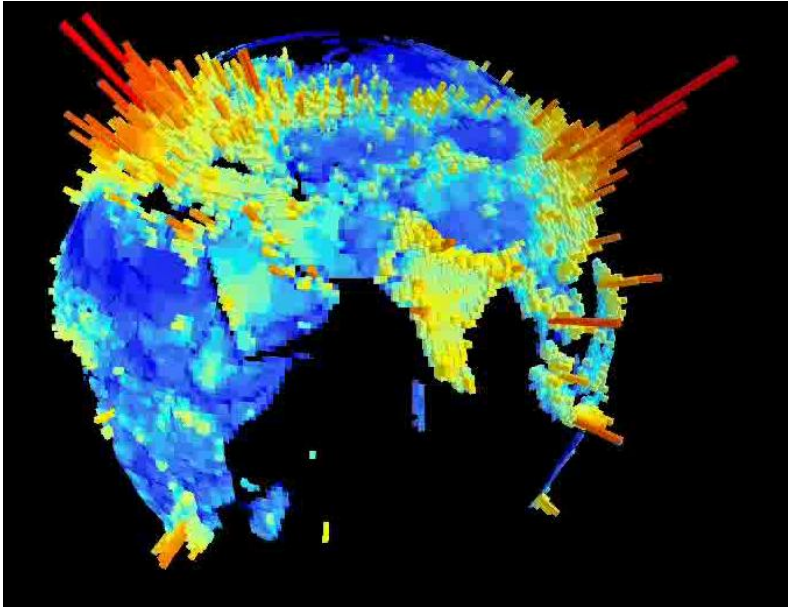
Cechą charakterystyczną procesu rozwoju społeczno-gospodarczego jest jego **zróźnicowanie w przestrzeni ekonomicznej**.

Wynika ono z różnych **uwarunkowań endogenicznych** poszczególnych obszarów, w tym z różnej umiejętności ich wykorzystania oraz z różnych **powiązań egzogenicznych**, w tym zdolności do ich tworzenia i utrzymywania.

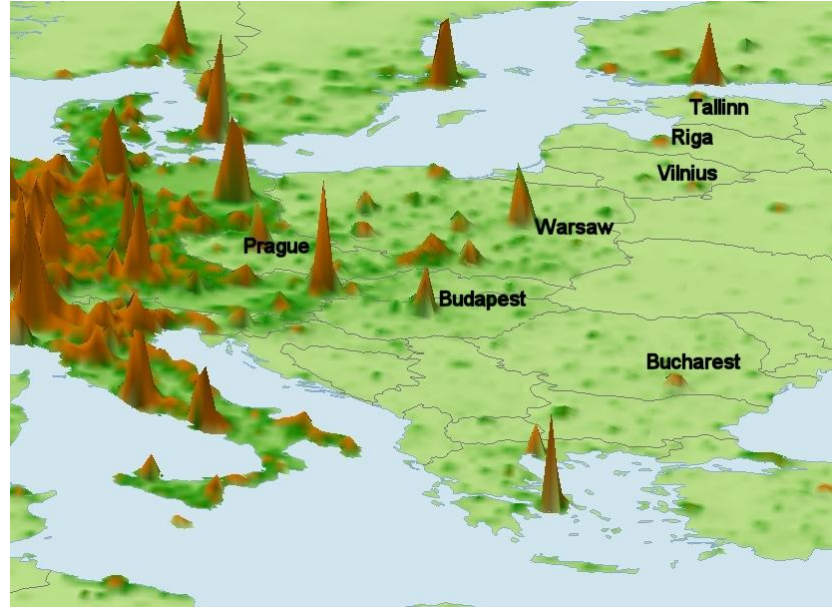
Do głównych **czynników geograficznych warunkujących polaryzację i dyfuzję** rozwoju należą:

- korzyści aglomeracji
- dostępność przestrzenna
- kapitał terytorialny - przestrzenne niemobilne czynniki rozwoju, w tym funkcjonowanie tzw. milieu rozwojowego

ZRÓŻNICOWANIE ROZWOJU W PRZESTRZENI - GLOBALNIE

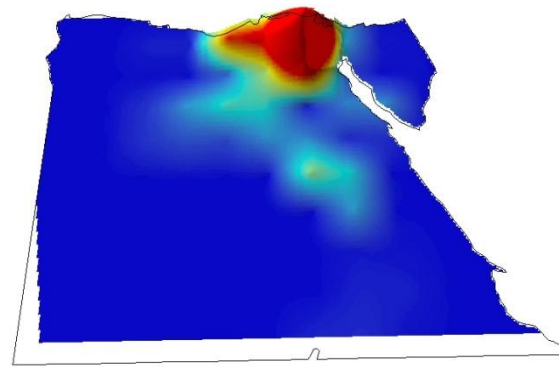
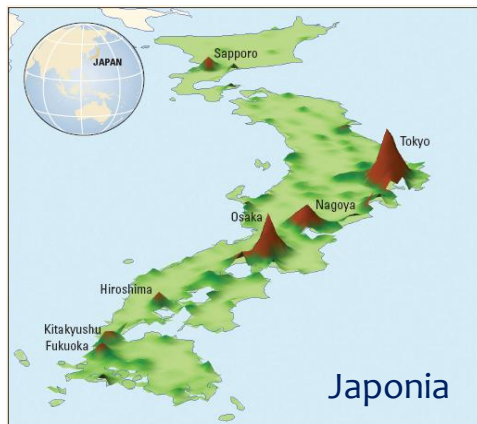
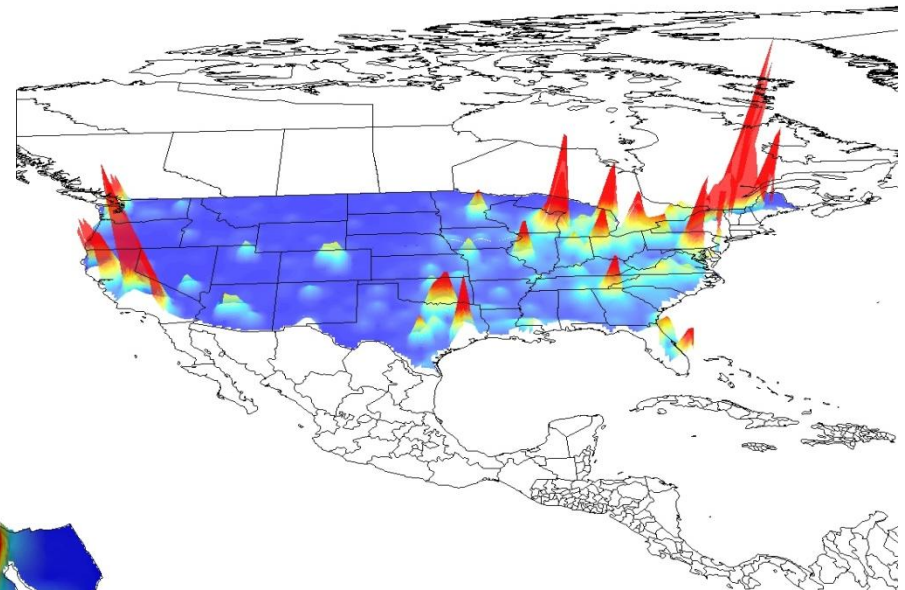
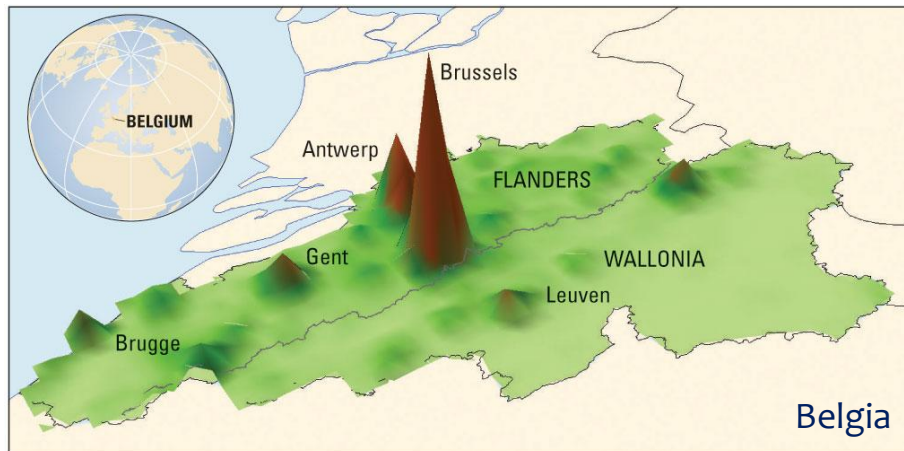

Świat

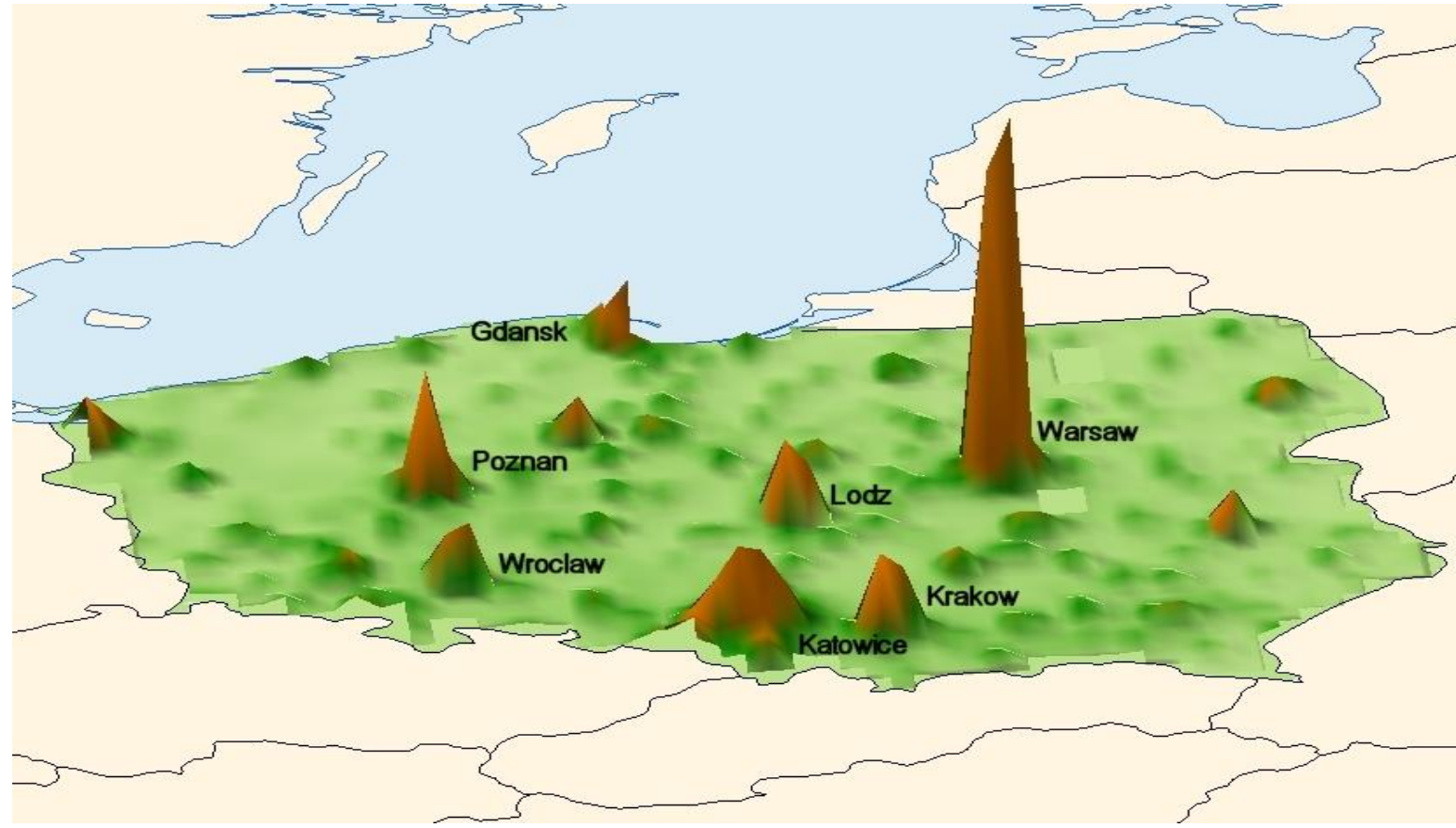
Europa Środkowo-Wschodnia

ZRÓŻNICOWANIE ROZWOJU W PRZESTRZENI – NA POZIOMIE PAŃSTW

Source: WDR 2009 team and World Bank Development Research Group based on subnational GDP estimates for 2005. See also Nordhaus (2006).

ZRÓŻNICOWANIE ROZWOJU W PRZESTRZENI W POLSCE

CZYNNIKI ROZPRZESTRZENIANIA EFEKTÓW ROZWOJOWYCH

Jakie czynniki sprzyjają dyfuzji rozwoju ?

Jak skutecznie wzmacniać i tworzyć czynniki dyfuzji rozwoju ?

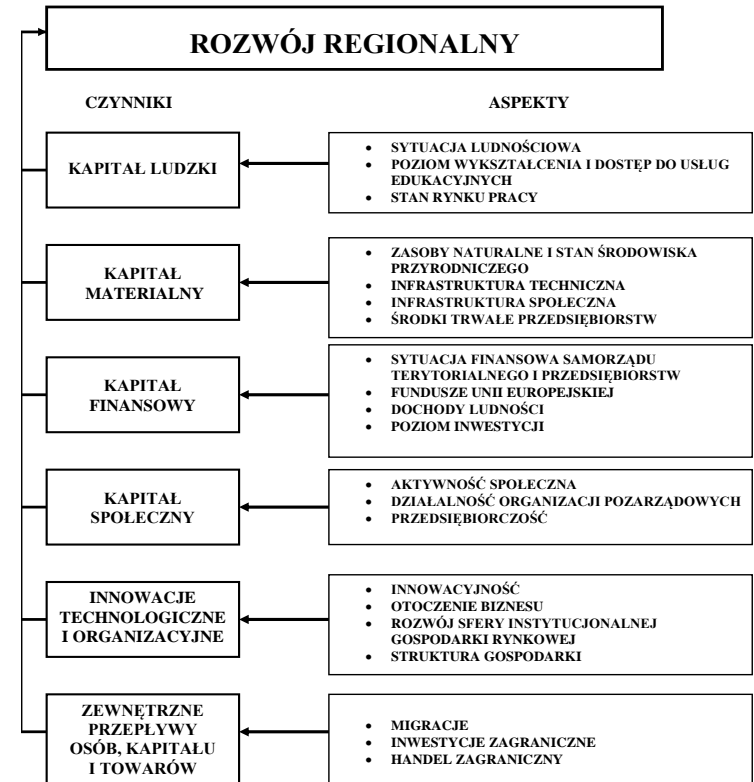
Jaka jest specyfika regionów mniej rozwiniętych ?

Projekt badawczy:

Czynniki rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych w kształtowaniu poziomu spójności regionów mniej rozwiniętych

KONKURS OPUS 6 - Narodowego Centrum Nauki

Czynniki rozwoju regionalnego i ich aspekty

Źródło: Opracowanie własne

ZMIANA PARADYGMATU POLITYKI REGIONALNEJ

ZMIANA PARADYGMATU POLITYKI REGIONALNEJ

- Model polityki regionalnej
- Trzy wymiary spójności
- Terytorializacja polityki rozwoju

MODEL POLITYKI REGIONALNEJ

W aspekcie geograficzno-ekonomicznym głównym problemem rozwoju społeczno-gospodarczego jest jego **pogłębiające się zróżnicowanie przestrzenne występujące i rozpatrywane w ujęciu regionalnym.**

Z.Chojnicki i T.Czyż (2006, s.26) zwracają uwagę, że „...rosnące zróżnicowanie geograficzne charakteru i poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w skali światowej zmniejsza znaczenie teorii i badań ogólnoeconomicznych na rzecz badań regionalnych. Utrwala się pogląd, że **konceptje i badania regionalne stają się kluczem do zrozumienia charakteru rozwoju społeczno-gospodarczego...**”.

O znaczeniu tego problemu świadczy również bardzo ożywiona dyskusja, jaka toczy się w literaturze przedmiotu na temat przyczyn występującej **dywergencji** i możliwości stwarzania warunków dla **konwergencji** rozwoju regionalnego (por. Regional development in Europe..., 2000; R.Barro, X.Sala-i-Martin, 2004)

MODEL POLITYKI REGIONALNEJ

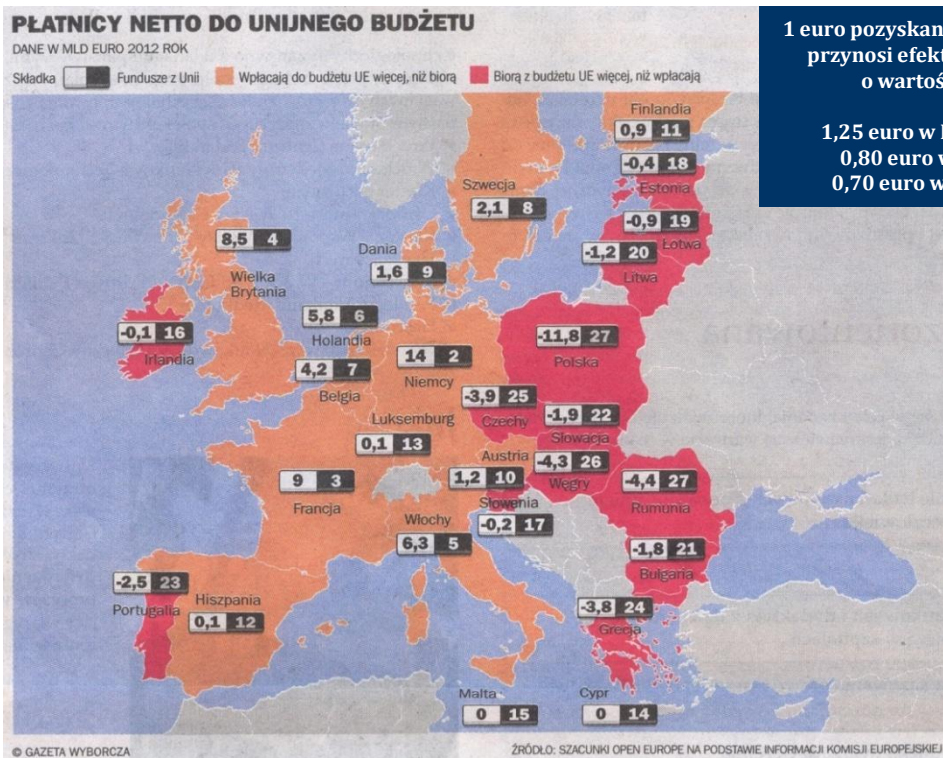
MODEL WYRÓWNAWCZY

- **wyrównywać różnice rozwojowe**, tj. wspierać regiony problemowe, aby minimalizowały swój dystans rozwojowy w stosunku do biegunów wzrostu

MODEL POLARYZACYJNO-DYFUZYJNY

- **utrzymywać kreatywne gospodarczo zróżnicowanie rozwoju**, tj. wspierać najsilniejszych, aby ich potencjał rozwojowy był jeszcze większy i zakładać wystąpienie pozytywnego oddziaływania tych biegunów na peryferia zgodnie z koncepcją peryferiów wstępujących

MODEL POLITYKI REGIONALNEJ

1 euro pozyskane przez Polskę przynosi efekt rozwoju o wartości ok. :

1,25 euro w Niemczech
0,80 euro w Austrii
0,70 euro w Holandii

Struktura budżetu Unii Europejskiej

Płacą Niemcy, korzysta wschód i południe Europy

Najwięksi beneficjenci funduszy strukturalnych w 2008 roku w mld euro

Grecja	4,7
Polska	4,6
Hiszpania	4,2
Włochy	3,7
Niemcy	3,0
Portugalia	2,6
Francja	2,3
W. Brytania	2,1
Czechy	1,7
Węgry	1,1

Najwięksi płatnicy netto do budżetu UE w 2008 roku w mld euro

Niemcy	-7,1
Włochy	-3,1
Francja	-2,7
Holandia	-2,4
Szwecja	-1,3
Belgia	-0,7
Dania	-0,4
W. Brytania	-0,3
Finlandia	-0,2
Cypr	-0,1

Potencjalni sojusznicy Polski w walce o korzystny budżet UE

1. Rumunia	8. Węgry
2. Bulgaria	9. Słowenia
3. Estonia	10. Grecja
4. Lotwa	11. Portugalia
5. Litwa	12. Hiszpania
6. Słowacja	13. Włochy
7. Czechy	14. Irlandia

źródło: Komisja Europejska

TRZY WYMIARY SPÓJNOŚCI

Wyróżnianie wymiarów spójności w ramach unijnej polityki spójności wiąże się z odnoszeniem jej do wybranych **aspektów życia społeczno-gospodarczego**.

Ograniczając się do najważniejszych wyróżnia się:

SPÓJNOŚĆ
EKONOMICZNA

SPÓJNOŚĆ
SPOŁECZNA

SPÓJNOŚĆ
TERYTORYALNA

TRZY WYMIARY SPÓJNOŚCI

Spójność ekonomiczna oznacza ograniczanie różnic w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Można uszczegółowić za G. Gorzelakiem (2006), że wymiar gospodarczy spójności należy odnosi do **harmonizacji funkcjonowania całego układu ekonomicznego i możliwie pełnego wykorzystania potencjału tkwiącego w jego częściach składowych.**

Do najważniejszych osiągnięć Unii Europejskiej w budowaniu spójności ekonomicznej należy zaliczyć utworzenie **wspólnego rynku** oraz **wprowadzenie wspólnej waluty.**

TRZY WYMIARY SPÓJNOŚCI

Spójność społeczna to zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim obywatelom, minimalizowania rozbieżności między nimi i unikania polaryzacji społecznej.

Poprawa spójności społecznej wiąże się z działaniami wielokierunkowymi: po pierwsze są to działania sprzyjające tworzeniu warunków do realizacji **zasady równych szans**, tj. równego dostępu do wykształcenia, miejsc pracy oraz awansu zawodowego przy zapewnieniu pełnej mobilności, po drugie są to działania **wzmacniające solidarność w społeczeństwie** przeciwdziałające wykluczeniu, po trzecie są to również działania zapewniające **ochronę najsłabszych** przez redystrybucję środków budżetowych przeznaczanych na zwalczanie przejawów marginalizacji społecznej i dyskryminacji (por. A. Karwacki, 2009).

Budując spójność społeczną Unia Europejska zapewnia swoim obywatelom **swobodę przemieszczania, osiedlania i podejmowania pracy**, jak również inicjuje działania w celu poprawy efektywności polityki zatrudnienia skutkującej tworzeniem nowych miejsc pracy – Europejska Strategia Zatrudnienia.

TRZY WYMIARY SPÓJNOŚCI

Spójność terytorialna jest najtrudniejszym do zdefiniowania wymiarem spójności. Jak trudnym najlepiej świadczy fakt, że **nie zdefiniowanym** całościowo przez Komisję Europejską nawet w Zielonej Księdze na temat spójności terytorialnej.

Dyskusja na ten temat toczy się aktualnie na forum państw członkowskich Unii Europejskiej:

- Zielona księga w sprawie spójności terytorialnej – Przekształcenie różnorodności terytorialnej w siłę w okresie październik 2008r. – luty 2009r. podlegała konsultacjom społecznym koordynowanym przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej.
- Wnioski z tej konsultacji zostały zaprezentowane na I seminarium ewaluacyjnym Zielonej Księgi w sprawie spójności terytorialnej, które zostało zorganizowane 25 września 2009r. w Brukseli pt. Territorial Cooperation and Territorial Cohesion oraz konferencji poświęconej polityce spójności i rozwojowi terytorialnemu, jaka odbyła się w Kirunie w grudniu 2009r. pod hasłem Make Use of the Territorial Potential!
- Zapoczątkowało to cykl spotkań Territorial Cohesion and Urban Matters Seminar (TCUM Seminar), dotyczących ewaluacji koncepcji spójności terytorialnej, które były kontynuowane w 2010r.: II Seminarium TCUM Geographic scales of policy intervention – Bruksela marzec 2010r., III Seminarium TCUM Improving policy coherence on the ground – Bruksela 2 lipca 2010r.

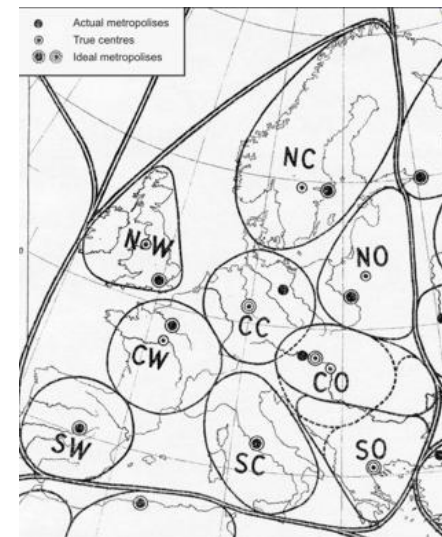
Uzyskane wnioski pozostawiły jednak znaczną dowolność w zakresie konkretyzacji pojęcia spójności terytorialnej. Należy przyjąć, że spójność terytorialna ma **charakter** uzupełniającego, a zarazem wzmacniającego w stosunku do spójności ekonomicznej i społecznej. Można założyć, że spójność terytorialna **jest zarówno narzędziem, jak i efektem osiągnięcia** spójności ekonomicznej i społecznej.

Przykładami tego rodzaju inicjatyw są rozwijany od końca lat osiemdziesiątych **Program Trans-European Networks (TEN)** oraz realizowane obecnie działania w ramach **Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT)**.

TERYTORIALIZACJA POLITYKI ROZWOJU

Można uznać, że najnowsza historia **terytorializacji polityki rozwoju** opierająca się na doświadczeniu planowania przestrzennego w Europie rozpoczęła się kilka lat po zakończeniu II wojny światowej.

W 1950r., **Walter Christaller**, autor teorii miejsc centralnych, opublikował mapę miejsc centralnych w Europie. Mapa Waltera Christallera sugerowała hierarchię europejskich miast, która nie była co prawda oparta na wynikach przeprowadzonych badań empirycznych, ale opierała się na subiektywnej percepcji kontynentu autorstwa tego geografa. Zaprezentowana mapa, ze względu na trwającą zimną wojnę nie znalazła zastosowań praktycznych, ale stanowiła z pewnością pierwszą powojenną inspirację dla przyszłej europejskiej polityki przestrzennej.

(por. W.Christaller, 1950; R.E. Dickinson, 1967; K.R.Kunzmann, 1992; P.J.Taylor, M.Hoyler, R.Verbruggen, 2010)

TERYTORIALIZACJA POLITYKI ROZWOJU

Europejską dyskusję na temat konieczności **koncentrowania przestrzennego interwencji publicznej udzielanej w ramach realizacji polityki rozwoju, a tym samym terytorialnego podejścia do polityki rozwoju (place-base policy)**, wyznacza następujący układ „kamieni milowych”:

- **Pierwsze spotkanie ministrów właściwych ds. planowania przestrzennego państw członkowskich Unii Europejskiej** - inicjatywa Francji i Holandii – **1988r.**
- **Europe 2000. Outlook for the Development of Community's Territory** – **1991r.** – opracowanie Komisji Europejskiej stanowiące konsekwencje przyjęcia pakietu reform Delorsa w 1988r. uwzględniające konieczność uwzględnienia w dyskusji na temat rozwoju przestrzennego Wspólnot Europejskich nowych uwarunkowań rozwojowych wynikających m.in. z: rozwoju gospodarki opartej na wiedzy oraz społeczeństwa informacyjnego, tworzenia warunków dla unii gospodarczej i walutowej oraz rozpadu bloku państw komunistycznych. Dokument wprowadzał m.in. termin „przestrzennej spójności - spatial coherence” oraz zwracał uwagę na „specific areas - specyficzne obszary”, w grupie których wyróżniano: obszary miejskie, obszary wiejskie, obszary wybrzeży i wysp.
- **Europe 2000+. Cooperation for European territorial development** – **1994r.** – opracowanie Komisji Europejskiej stanowiące kontynuację dokumentu z 1991r. Obejmujące analizę podstawowych czynników wpływających na rozwój terytorialny Europy, analizę uwarunkowań rozwoju obszarów specyficznych oraz charakterystykę systemów planowania przestrzennego w państwach członkowskich. W części odnoszącej się do obszarów specyficznych wskazano na:
  - problemy wykluczenia społecznego i przestrzennej segregacji na obszarze dużych miast,
  - problemy środowiskowe i transportowe dużych miast,
  - konieczność rozwoju miast średnich i małych w celu zachowania równowagi systemu osadniczego,
  - zmianę znaczenia obszarów wiejskich przy jednoczesnym zapewnieniu wzrostu konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa, poprawie warunków środowiskowych, optymalizacji zarządzania gruntami oraz zapewnieniu zróżnicowania gospodarczego pozwalającego osiągać jak najwyższą jakość życia.
- **ESDP – European Spatial Development Perspective. Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of European Union – Perspektywy Rozwoju Przestrzennego Europy. Kierunki zrównoważonego i trwałego rozwoju terytorialnego** – **1999r.** (POCZDAM). Dokument stanowi efekt pięcioletnich cyklicznych spotkań (2 konferencje w roku pod przewodnictwem kolejnych Prezydencji) ministrów właściwych ds. planowania przestrzennego i polityki regionalnej oraz DG Regio Komisji Europejskiej. Uzgodnienia przedstawione w ESDP stanowią fundament dla budowania europejskiej współpracy w zakresie strategicznego planowania przestrzennego. Przedstawiona w drugiej części ESDP diagnoza warunków i tendencji rozwoju przestrzennego Unii Europejskiej prowadzi do identyfikacji

TERYTORIALIZACJA POLITYKI ROZWOJU

obszarów problemowych rozwoju przestrzennego Unii Europejskiej. Są to:

- obszary miejskie – wykazujące m.in.: zmiany w strukturze bazy ekonomicznej, problemy segregacji społecznej, rozlewanie się na obszary podmiejskie,
- obszary wiejskie – wykazujące m.in.: niedorozwój partnerstwa miasto-wieś, niewystarczający poziom wielofunkcyjności, niekorzystne przemiany struktury użytkowania gruntów,
- obszary komunikacyjne – wykazujące m.in.: problemy kongestii, gwarantujące niezadawalający poziom dostępności, niewystarczającą efektywność dyfuzji wiedzy,
- obszary dziedzictwa kulturowego i naturalnego – wykazujące m.in.: utratę biologiczne różnorodności, nasilający się deficyt wody, wzrost antropopresji negatywnie skutkujący zmianami krajobrazu oraz zasobów kulturowych.

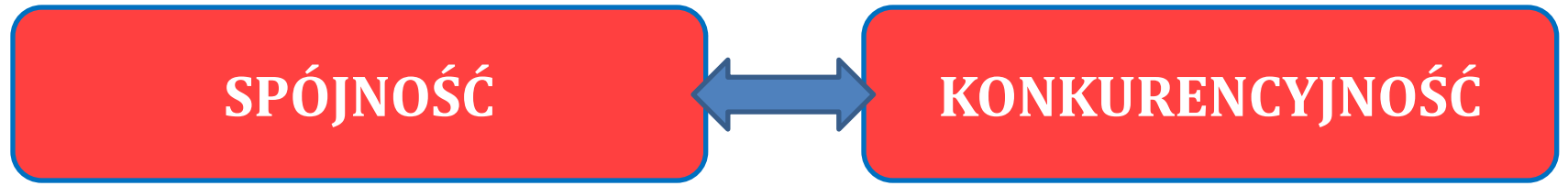
W celu konkretyzacji założeń ESDP podjęto na forum europejskim szereg inicjatyw: INTEREG, TEAP, ESPON

- **TA - Territorial Agenda of European Union – Agenda Terytorialna Unii Europejskiej – 2007r.** (LIPSK). Dokument został przyjęty na nieformalnym spotkaniu ministrów właściwych ds. planowania przestrzennego i polityki regionalnej, które odbyło się w Lipsku w dniach 24-25 maja 2007r. Agenda Terytorialna Unii Europejskiej stanowi odpowiedź na zmieniające się uwarunkowania procesów rozwojowych w Europie oraz odpowiadając potrzebom nowej perspektywy programowania polityk wspólnotowych 2007-2013. Obok Agendy Terytorialnej Unii Europejskiej na spotkaniu w Lipsku przyjęto też Kartę Lipską na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich, która zwróciła uwagę na konieczność określenia polityki wobec miast na poziomie krajowym.
- **Green paper on territorial cohesion. Turning territorial diversity into strength.– 2008r.** – podkreślono miejsce spójności terytorialnej w realizacji polityk wspólnotowych, podkreślając znaczenie polityk zorientowanych terytorialnie w poprawie efektywności udzielanej interwencji poprzez integrację działań sektorowych na obszarach różnych typów, w tym obszarach miejskich pełniących funkcję biegunów rozwoju.
- **Traktat Lizboński – 2009r.** – w artykule 3 rozszerzono wymiary spójności ekonomicznej i społecznej, jako główne cele UE o spójność terytorialną nadając wymiarowi terytorialnemu podstawowe znaczenie w procesie realizacji polityk wspólnotowych.
- **Deklaracja z Toledo** przyjęta w **czerwcu 2010 r.** podkreśla znaczenie kompleksowej rewitalizacji miast dla rozwoju inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- **Fifth report of economic, social and territorial cohesion. Investing in Europe's Future. 2010r.** – w rozdziale III i IV zwrócono uwagę na konieczność realizacji polityk wspólnotowych w oparciu o model polityk zorientowanych terytorialnie.
- **Eighth progress report on economic, social and territorial cohesion. The urban and regional dimension of the crisis 2013r.** – podkreślający wymiar terytorialnych różnic w rozwoju oraz wrażliwości na zjawiska kryzysowe, co prowadzi do konieczności wzmocnienia polityk zintegrowanych terytorialnie.

DYLEMATY POLITYKI ROZWOJU

Zmiana paradygmatu polityki regionalnej i przyjęcia związanego z tym **funkcjonalnego podejścia do spójności** prowadzi w konsekwencji do przesunięcia szali podstawowego dylematu ukierunkowania polityki regionalnej z **wyrównywania (equity) na efektywność (efficiency)**. Skutkuje to reorientacją podstaw teoretycznych, podejścia rozwojowego, strategii interwencji, jej koncentracji merytorycznej i przestrzennej, wykorzystywanych narzędzi oraz głównych podmiotów.

Podejmując interwencję publiczną w proces rozwoju należy również pamiętać, że nie zawsze wzmacnianie konkurencyjności prowadzi do rozwoju oraz, że nie każdy rozwój prowadzi do dobrobytu.

KONKURENCYJNOŚĆ ≠ ROZWÓJ ≠ DOBROBYT

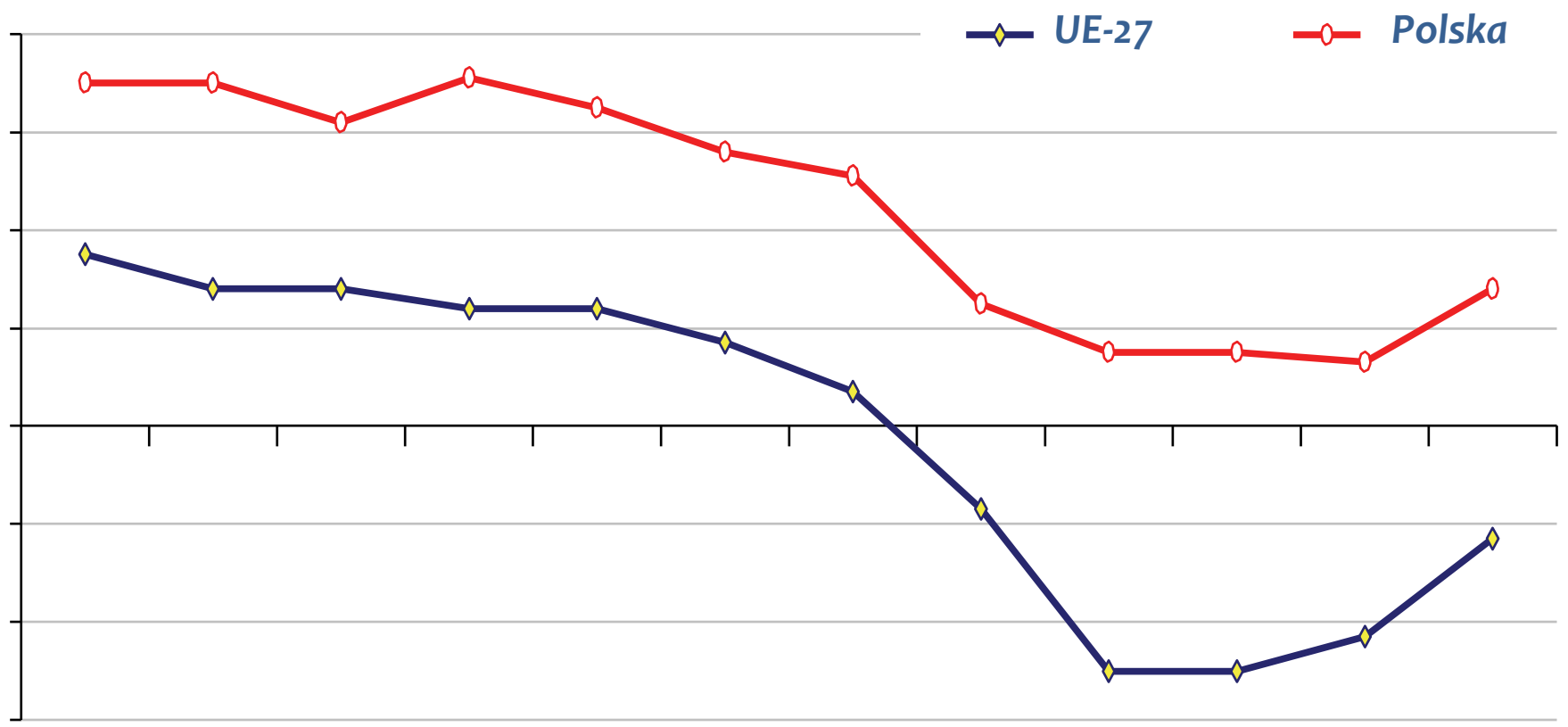
Aspekty	PARADYGMAT WYRÓWNAWCZY	PARADYGMAT POLARYZACYJNO-DYFUZYJNY
strategia	podejście sektorowe	podejście zintegrowane
cele	KOMPENSACJA vs. KONKURENCYJNOŚĆ	
narzędzie	ukierunkowanie na wsparcie słabszych, brak jednoznacznego odniesienia do konkurencyjności	ukierunkowanie na konkurencyjność, koncentracja merytoryczna, koncentracja przestrzenna
	subwencje i pomoc publiczna	PPP, kapitał ludzki i socjalny, usieciowienie, itp.
ukierunkowanie terytorialne	regiony administracyjne	regiony funkcjonalne
podmioty	rząd, samorząd	wielopoziomowe współzrządzenie (multilevel governance)
teoria geografii ekonomicznej	<ul style="list-style-type: none"> - teoria bazy ekonomicznej - hipoteza konwergencji - nowa geografia ekonomiczna 	<ul style="list-style-type: none"> - nowa geografia ekonomiczna - sektorowe i regionalne modele polaryzacyjne
podejście rozwojowe	odgórne (top-down)	oddolne (bottom-up)

STRATEGIA EUROPA 2020 i JEJ WPŁYW NA POLITYKĘ SPÓJNOŚCI

UWARUNKOWANIA

Zmiany poziomu PKB UE-27 i Polski w okresie I kw 2007 – IV kw 2009

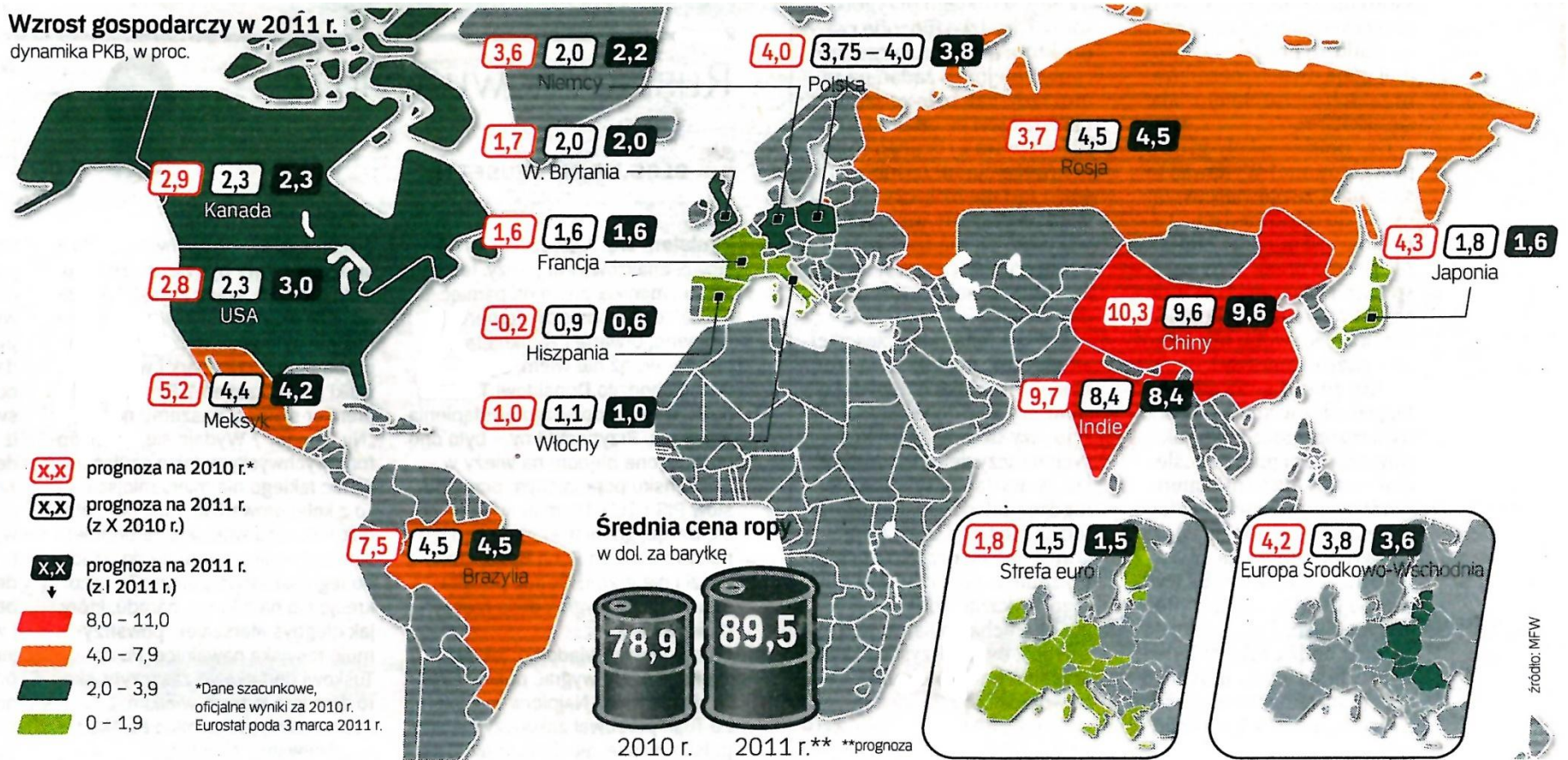

UWARUNKOWANIA

Wzrost gospodarczy w 2011r.

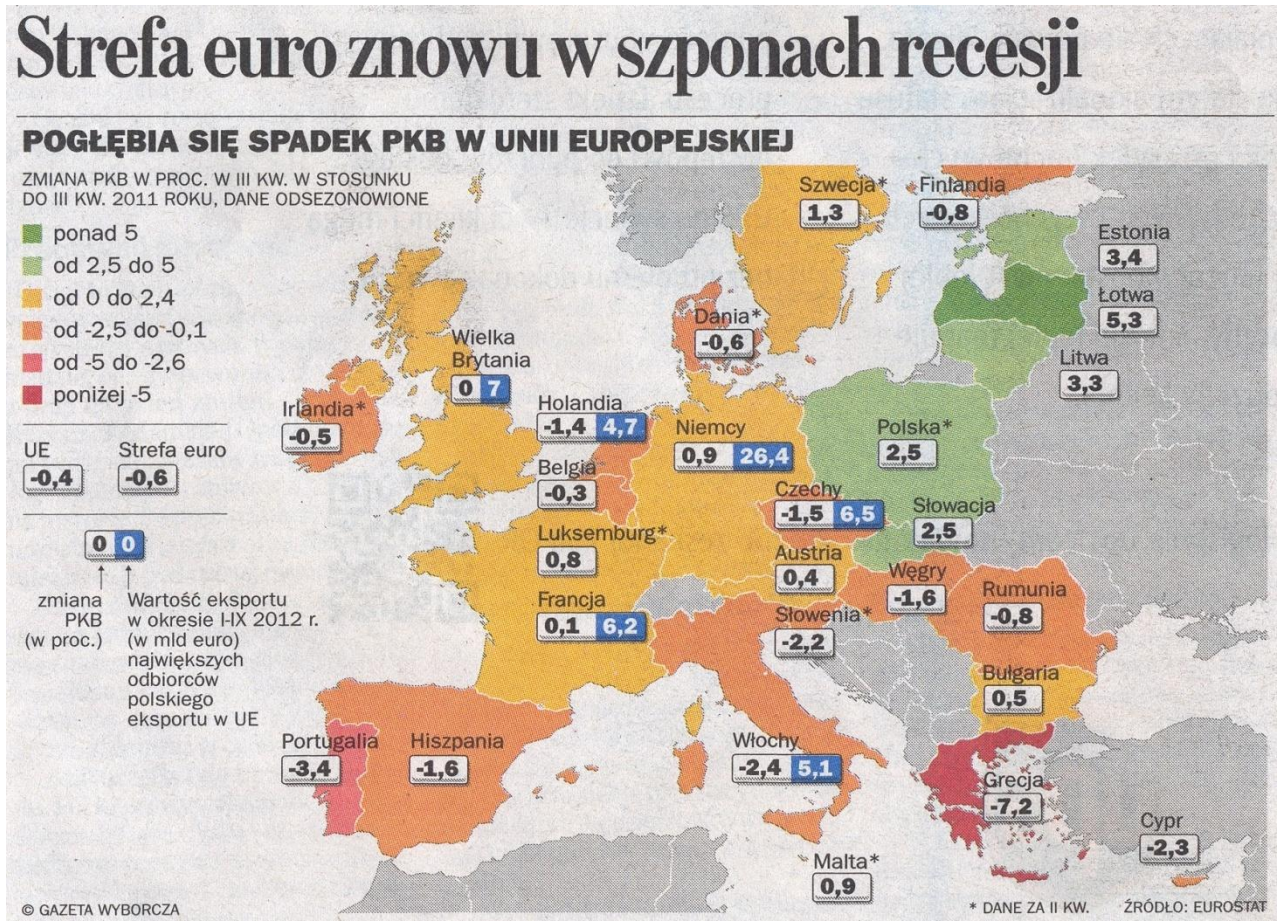
Wzrost gospodarczy w 2011 r.

dynamika PKB, w proc.

UWARUNKOWANIA

Wzrost gospodarczy w Europie w 2011r.

Strategia EUROPA 2020

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, 3.3.2010
KOM(2010) 2020 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI

EUROPA 2020

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia lizbońska
2007-2013

Strategia Europa 2020
2014-2020

1. Rozwój inteligentny

2. Rozwój zrównoważony

3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu

75%
zatrudnienie
osób 20-64
(z 69%)

3%
PKB UE na
badania i rozwój

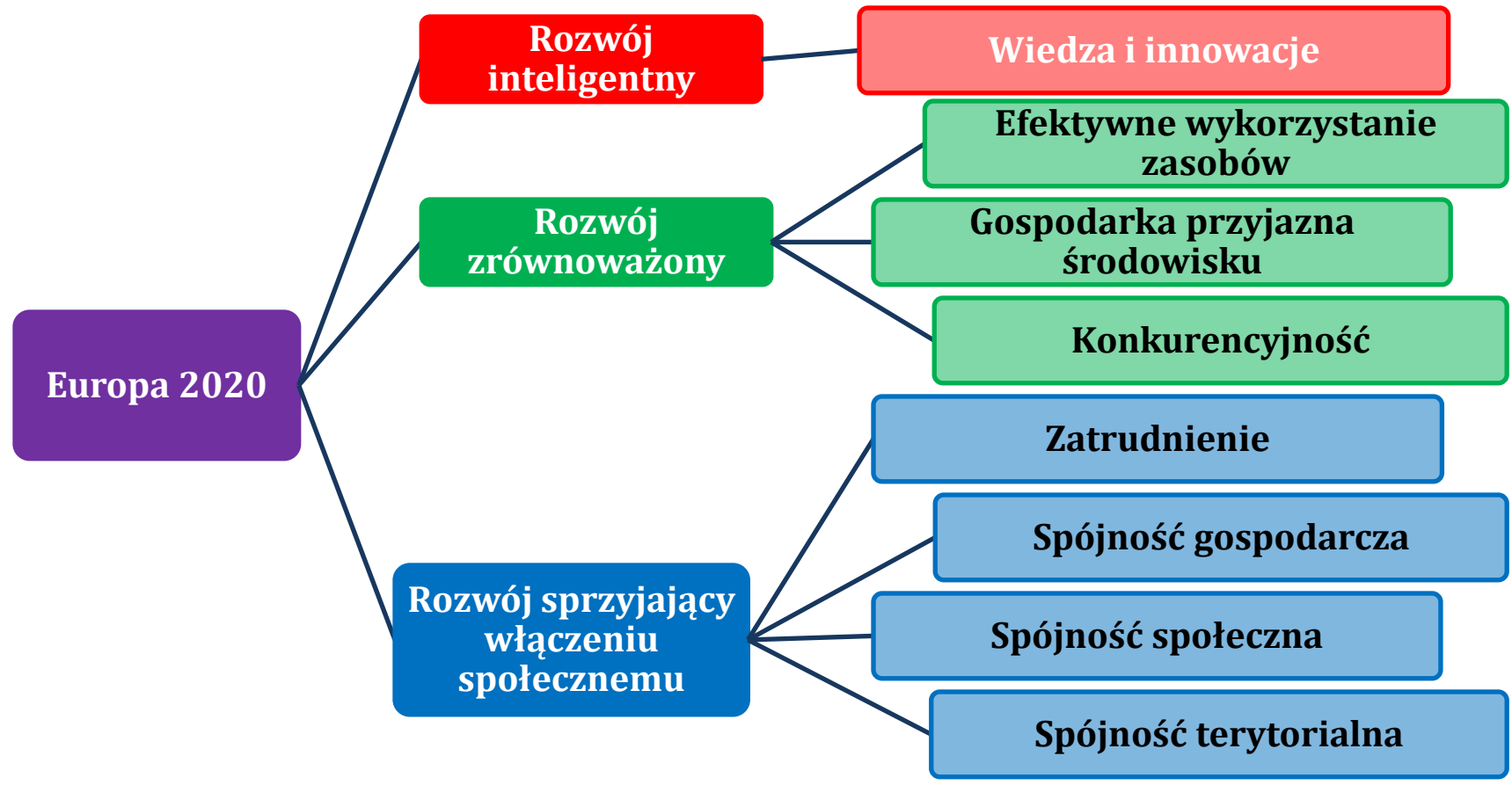
20/20/20%
w zakresie
klimatu i energii

10%
przedwcześnie
kończących naukę
(z 15%)

zmniejszenie o
20 mln osób
zagrożonych
ubóstwem

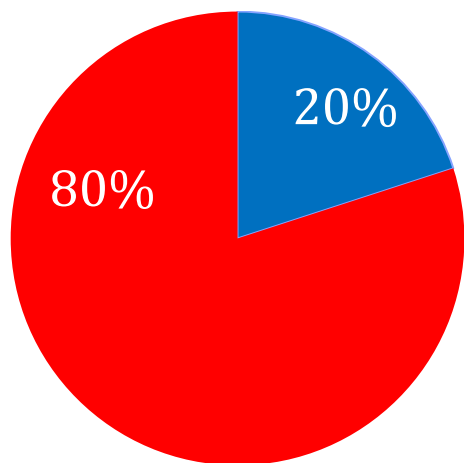
KONSEKWENCJE DLA POLITYKI SPÓJNOŚCI

Koncentracja merytoryczna

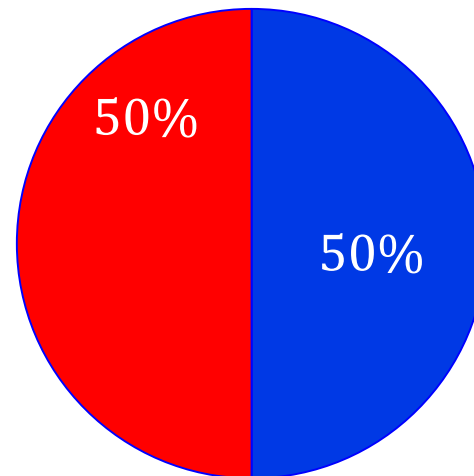

KONSEKWENCJE DLA POLITYKI SPÓJNOŚCI

Koncentracja merytoryczna

Bardziej rozwinięte regiony
i regiony przejściowe

Regiony mniej rozwinięte

Koncentracja wsparcia (ring-fencing) na:

- B+R i innowacyjności
- technologie informacyjno-komunikacyjne
- wspieraniu konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw
- efektywności energetycznej i odnawialnych źródłach energii

ZAŁOŻENIA POLITYKI SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ 2014-2020

ROZPORZĄDZENIE OGÓLNE
wspólne przepisy dla funduszy (część I)
wspólne przepisy dla polityki spójności (część II)

WSPÓLNE RAMY STRATEGICZNE

Rozporządzenie
dla
Europejskiego
Funduszu
Rozwoju
Regionalnego

Rozporządzenie
dla
Europejskiego
Funduszu
Społecznego

Rozporządzenie
dla
Funduszu
Spójności

Rozporządzenie
dla
Europejskiej
Współpracy
Terytorialnej
ERDF

ZMIANA CELÓW

2007-2013

- **Konwergencja**
(ERDF, ESF, CF)
- **Regionalna konkurencyjność i zatrudnienie**
(ERDF, ESF)
- **Europejska współpraca terytorialna**
(ERDF)

2014-2020

- **Inwestowanie dla wzrostu i zatrudnienia**
(ERDF, ESF, CF)
- **Europejska współpraca terytorialna**
(ERDF)

KONCENTRACJA TERYTORIALNA

INWESTOWANIE DLA WZROSTU I ZATRUDNIENIA

Wszystkie regiony europejskie podzielone na trzy kategorie wg ich PKB w odniesieniu do średniej wspólnotowej

- Mniej rozwinięte regiony: <75% PKB (85% dofinansowania, 75% EWT)
- Regiony przejściowe: >75%<90% PKB (60% dofinansowania)
- Bardziej rozwinięte regiony: >90% PKB (50% dofinansowania)

INWESTOWANIE DLA WZROSTU I ZATRUDNIENIA

Państwa członkowskie z PNB poniżej 90% średniej unijnej

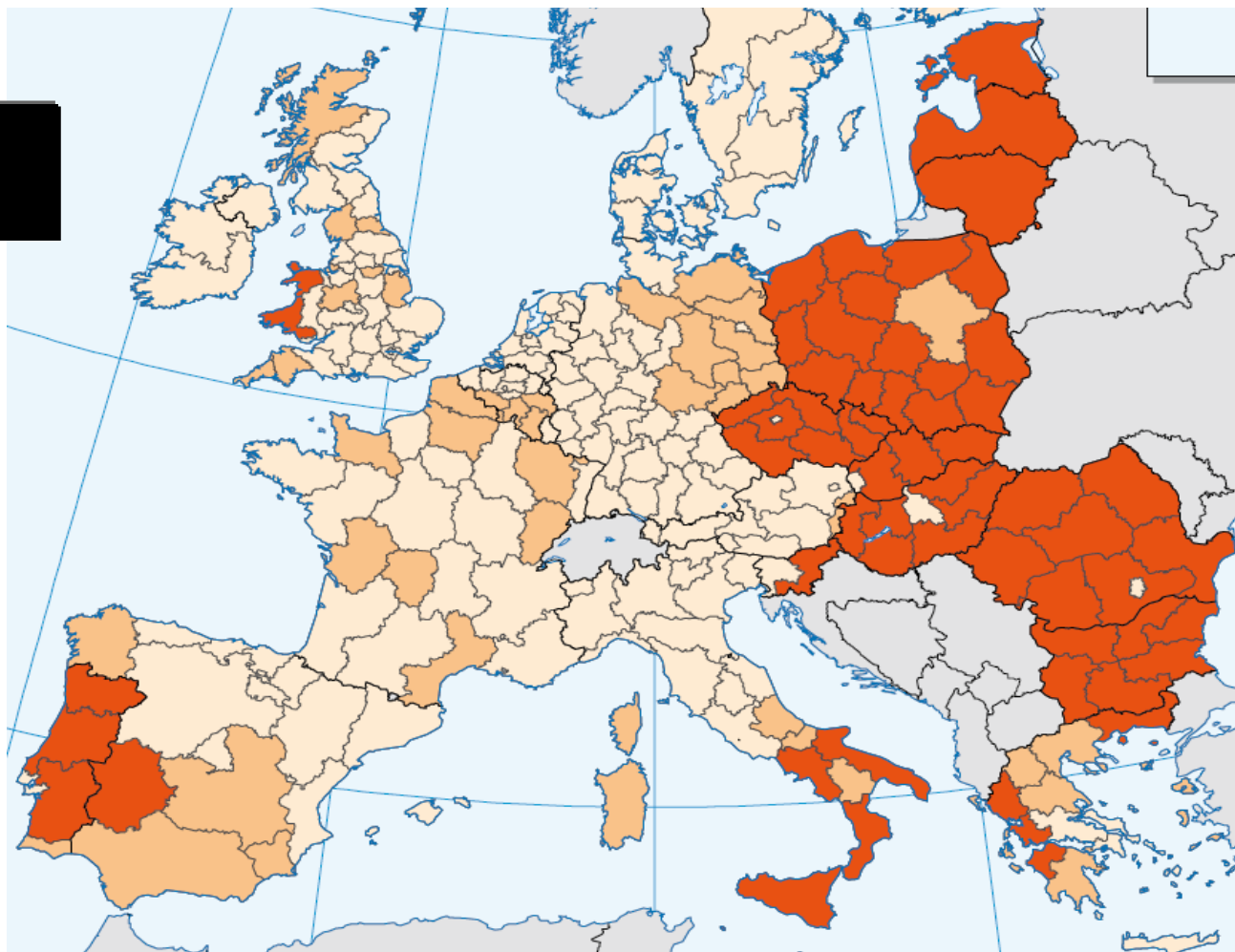
EUROPEJSKA WSPÓŁPRACA TERUTORIALNA

Europejska współpraca terytorialna

- Regiony przygraniczne, obszary ponadnarodowe

KONCENTRACJA TERYTORIALNA

PKB/mieszkańca (SSN),
indeks EU27=100

- <75 (regiony mniej rozwinięte)
- 75 - 90 (regiony w fazie przejściowej)
- >=90 (regiony bardziej rozwinięte)

KONCENTRACJA TERYTORIALNA

The twenty highest:			The twenty lowest:		
1	Inner London (UK)	332	1	Severozapaden (BG)	27
2	Luxembourg (LU)	266	2	Severen tsentralen (BG)	29
3	Bruxelles-Cap. / Brussels Hfdst. (BE)	223	3	Nord-Est (RO)	29
4	Hamburg (DE)	188	4	Yuzhen tsentralen (BG)	31
5	Bratislavský kraj (SK)	178	5	Severoiztochen (BG)	36
6	Île de France (FR)	177	6	Sud-Vest Oltenia (RO)	36
7	Praha (CZ)	175	7	Yugoiztochen (BG)	36
8	Stockholm (SE)	172	8	Sud-Est (RO)	38
9	Groningen (NL)	170	9	Észak-Magyarország (HU)	40
10	Åland (FI)	166	10	Sud-Muntenia (RO)	40
11	Wien (AT)	161	11	Lubelskie (PL)	41
12	Oberbayern (DE)	160	12	Podkarpackie (PL)	42
13	Bremen (DE)	160	13	Észak-Alföld (HU)	42
14	North Eastern Scotland (UK)	158	14	Dél-Alföld (HU)	43
15	Darmstadt (DE)	158	15	Nord-Vest (RO)	43
16	Utrecht (NL)	157	16	Dél-Dunántúl (HU)	45
17	Noord-Holland (NL)	151	17	Podlaskie (PL)	45
18	Hovedstaden (DK)	149	18	Warmińsko-Mazurskie (PL)	45
19	Bolzano / Bozen (IT)	148	19	Centru (RO)	46
20	Berkshire, Buckinghamshire & Oxfordshire (UK)	142	20	Świętokrzyskie (PL)	47

Źródło: Regional GDP Regional GDP per capita in 2009: seven capital regions in the ten first places. European Commission. STAT/12/38. 13 March 2012.

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/12/38&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

KONCENTRACJA MERYTORYCZNA

- 1 • Wspieranie B+R oraz innowacyjności
- 2 • Poprawa dostępności oraz użytkowania technologii informacyjnych oraz komunikacyjnych (ICT)
- 3 • Poprawa konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw
- 4 • Wsparcie przechodzenia do gospodarki niskowęglowej
- 5 • Promowanie dostosowania do zmian klimatycznych i zapobieganie zagrożeniom
- 6 • Ochrona środowiska i promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych

KONCENTRACJA MERYTORYCZNA

- 7 • Promowanie zrównoważonego transportu oraz eliminowanie wąskich gardeł w ramach podstawowej sieci infrastrukturalnej
- 8 • Promowanie zatrudnienia oraz wspieranie mobilności rynku pracy
- 9 • Promowanie włączenia społecznego oraz przeciwdziałanie ubóstwu
- 10 • Inwestowanie w edukację, kompetencje oraz uczenie się przez całe życie
- 11 • Podnoszenie zdolności instytucjonalnej oraz administracyjnej

KONCENTRACJA MERYTORYCZNA

Koncentracja tematyczna

W nowej perspektywie finansowej interwencja skoncentrowana jest wokół 11 celów tematycznych wskazanych w pakiecie legislacyjnym przez KE

Cele tematyczne wskazane w pakiecie legislacyjnym UE	w tym:		
	EFRR	EFS	FS
1. Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	9 728		
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych	3 511		
3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury	4 136		
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	3 848		2 963
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	336		230
6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów	2 316		3 228
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych	8 153		12 988
8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników	163	4 259	
9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	2 830	2 352	
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	467	2 847	
11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej		183	

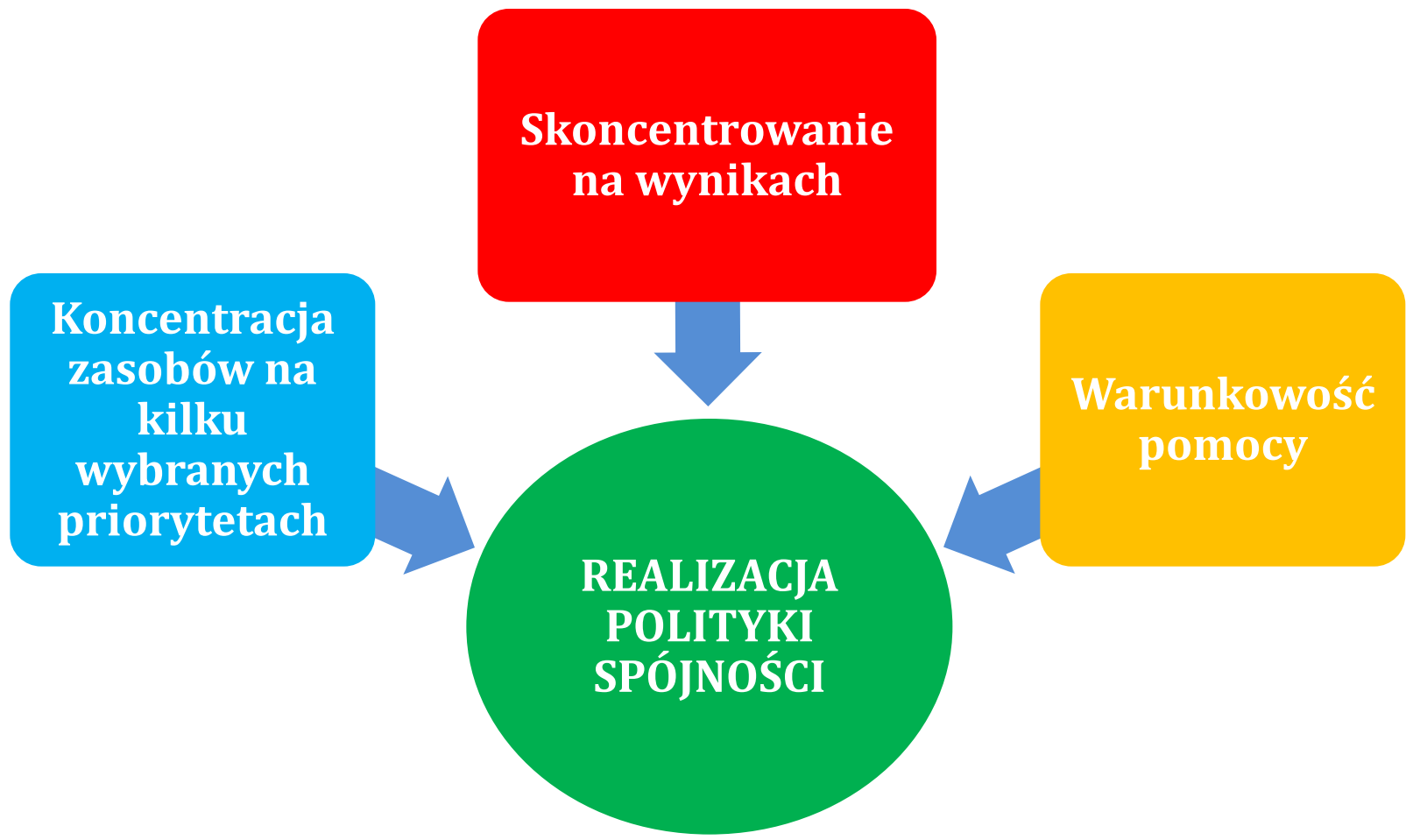
KONCENTRACJA MERYTORYCZNA

Koncentracja tematyczna

Minimalne poziomy koncentracji środków w podziale na kategorie regionów (tzw. ring-fencingi)

Regiony mniej rozwinięte		
Fundusz	Minimalny poziom ring-fencingu	Przyjęty poziom ring-fencingu
EFRR	<u>cel 1, 2, 3, 4</u> min. 50% środków EFRR musi zostać przeznaczonych na cele tematyczne 1, 2, 3 i 4 (badania i innowacyjność, ICT, MŚP oraz gospodarka niskoemisyjna)	59%
EFRR i FS	w tym: cel 4 min. 15% środków EFRR musi zostać przeznaczonych na cel tematyczny 4, do wyliczenia poziomu ring-fencingu została wprowadzona możliwość wykorzystania środków FS alokowanych na CT4	19%
EFS	<u>cel 9</u> min. 20% środków EFS musi zostać przeznaczonych na cel tematyczny 9	21%
Mazowsze		
Fundusz	Minimalny poziom ring-fencingu	Przyjęty poziom ring-fencingu
EFRR	<u>cel 1, 2, 3, 4</u> min. 60% środków EFRR musi zostać przeznaczonych na cele tematyczne 1, 2, 3 i 4 (badania i innowacyjność, ICT, MŚP oraz gospodarka niskoemisyjna)	65%
EFRR i FS	w tym: cel 4 min. 15% środków EFRR musi zostać przeznaczonych na cel tematyczny 4, do wyliczenia poziomu ring-fencingu została wprowadzona możliwość wykorzystania środków FS alokowanych na CT4	19%
EFS	<u>cel 9</u> min. 20% środków EFS musi zostać przeznaczonych na cel tematyczny 9	20%

ZASADY

BUDŻET

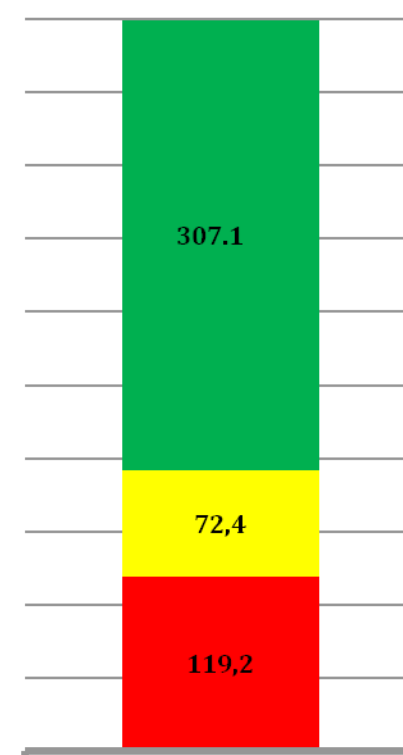
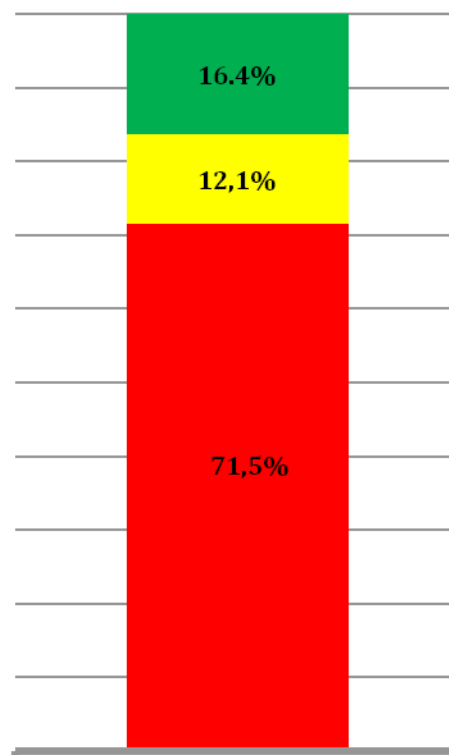
Propozycje budżetowe KE	miliard EUR (w cenach z 2011)
Fundusz Spójności*	68.7
Regiony mniej rozwinięte	162.6
Regiony przejściowe	39.0
Regiony bardziej rozwinięte	53.1
Współpraca terytorialna	11.7
Dodatkowe środki dla regionów najbardziej oddalonych i słabo zaludnionych	0.9
Ogółem	336.0
<i>Inicjatywa 'Łącząc Europę' na transport, energię i sieci szerokopasmowe</i>	40.0
Razem	376.0

* Fundusz spójności zabezpieczy 10 miliardów na inwestycje TEN w ramach Inicjatywy 'Łącząc Europę'

BUDŻET

■ Mniej rozwinięte regiony
 ■ Regiony przejściowe
 ■ Bardziej rozwinięte regiony

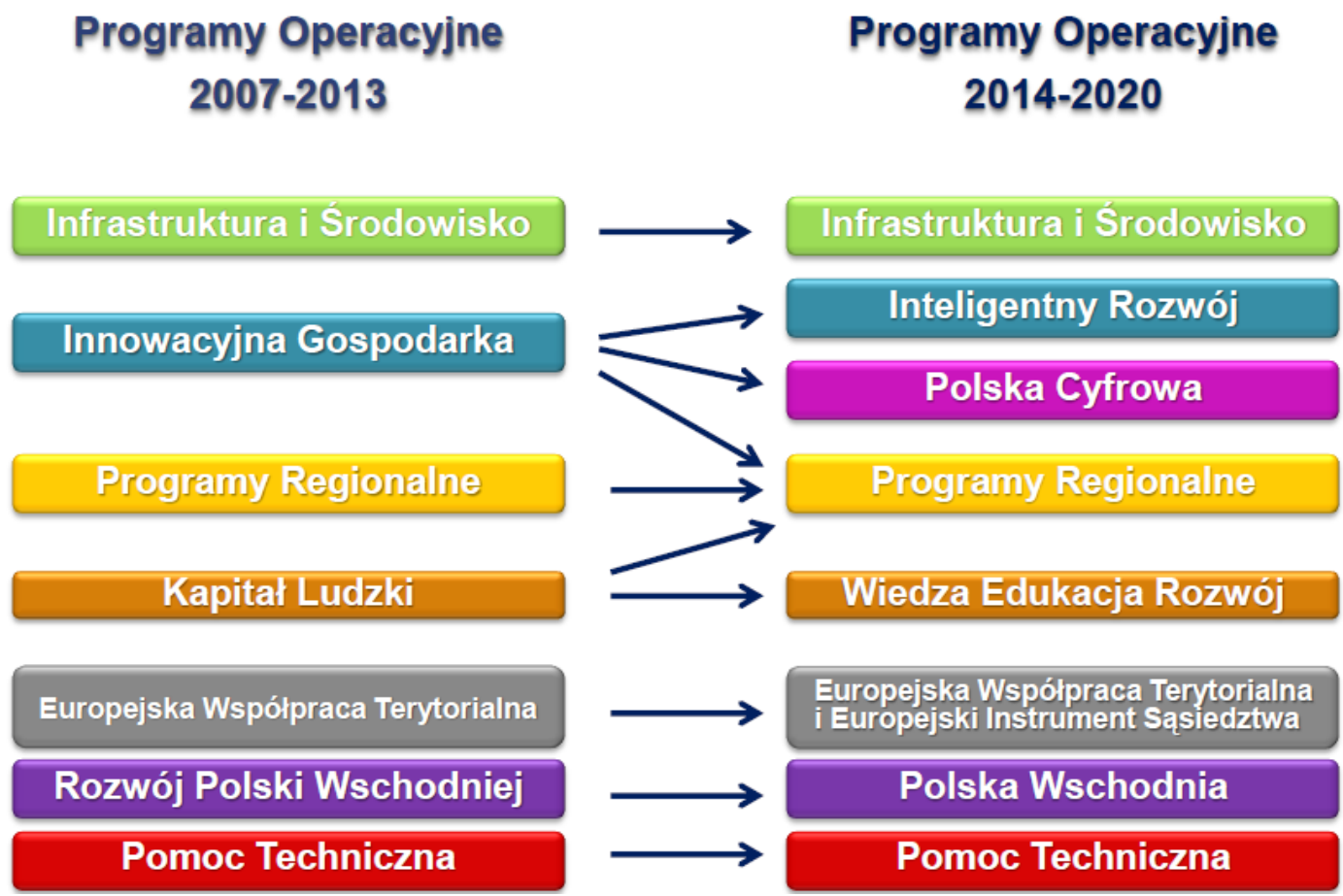
Fundusz Spójności	68.7
Regiony mniej rozwinięte	162.6
Regiony przejściowe	38.9
Regiony bardziej rozwinięte	53.1
Europejska współpraca terytorialna	11.7
Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	0.9
RAZEM	336.0

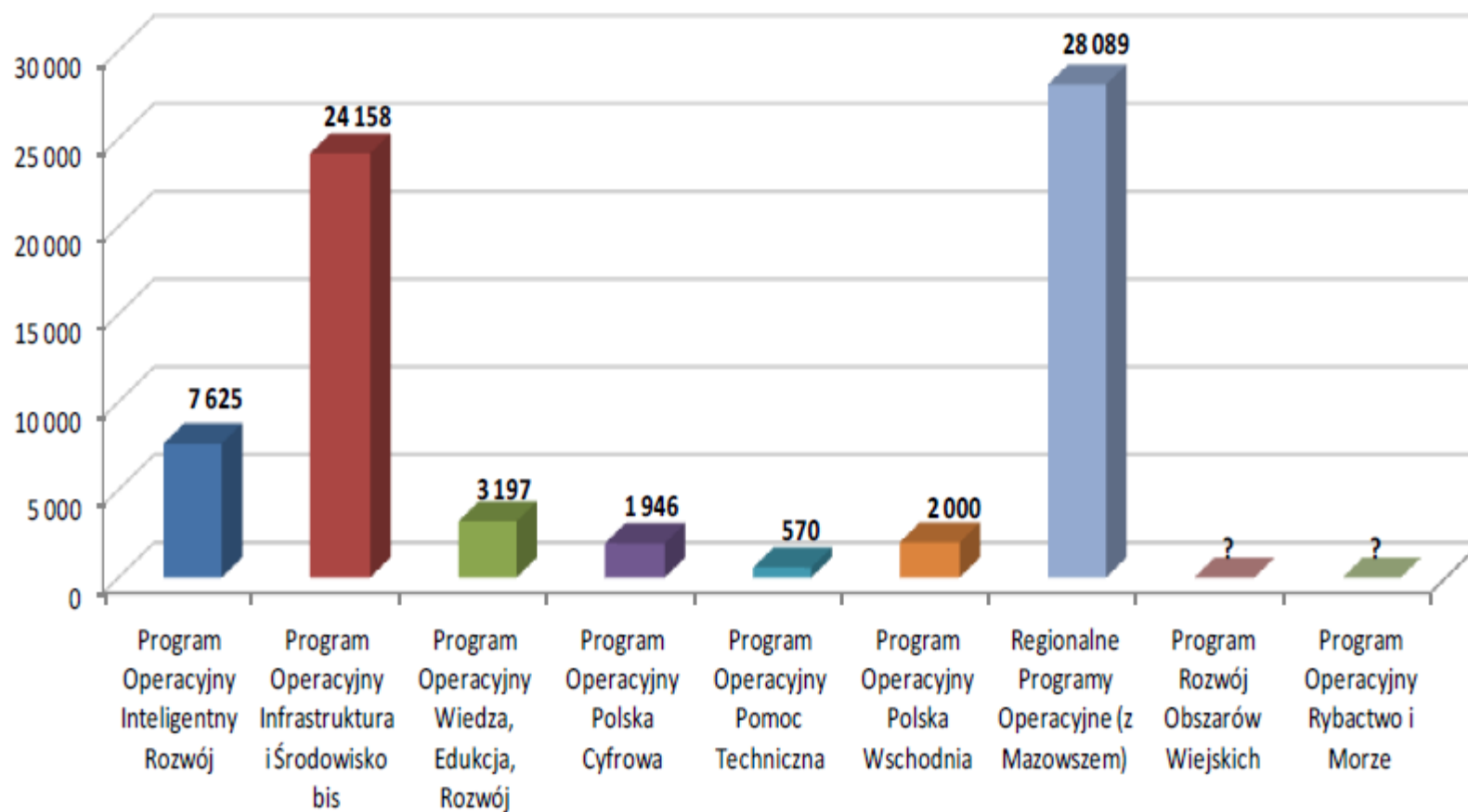
PROGRAMOWANIE STRATEGICZNE

PROGRAMOWANIE STRATEGICZNE

PROGRAMOWANIE STRATEGICZNE

ZAŁOŻENIA POLITYKI SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ 2014-2020 - SZANSE i ZAGROŻENIA PODKARPACIA -

ZAŁOŻENIA POLITYKI SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ 2014-2020 – SZANSE I ZAGROŻENIA PODKARPACIA

W listopadzie 2013 roku, w imieniu Komisji Europejskiej, **Johannes Hahn** – Komisarz UE ds. polityki regionalnej, przedstawił w **10 punktach założenia reformy polityki spójności UE 2014-2020**.

Przedstawione założenia wskazują na najważniejsze zmiany, jakie wprowadza się w zasadach programowania i realizacji polityki spójności w kolejnej perspektywie budżetowej, i które **będą warunkowały możliwości uzyskania wsparcia** przez beneficjentów, w tym regiony państw członkowskich.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na szanse i zagrożenia Podkarpacia.

REGIONAL POLICY - INFOREGIO

Cohesion policy
2014
2020

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

1. **Inwestowanie we wszystkich regionach UE**, a także dostosowanie poziomu wsparcia oraz wkładu krajowego (poziom współfinansowania) do poziomu rozwoju tych regionów.

PODKARPACIE:

INWESTOWANIE DLA WZROSTU I ZATRUDNIENIA

EFRR i EFS – region mniej rozwinięty (PODKARPACIE – 42% <75% PKB)

INWESTOWANIE DLA WZROSTU I ZATRUDNIENIA

FS – region położony w państwie członkowskim (POLSKA – 66%) z PNB poniżej 90% średniej unijnej

- **Maksymalny** poziom dofinansowania 85% - konieczność wsparcia peryferiów w wybranych konkursach

EUROPEJSKA WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA

Region przygraniczny

- **Maksymalny** poziom dofinansowania 75% - konieczność wsparcia peryferiów w wybranych konkursach

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

2. Kierowanie środków do kluczowych sektorów wzrostu:

Inwestycje realizowane w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) będą dotyczyć czterech głównych celów: innowacji i badań, agendy cyfrowej, wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz gospodarki niskoemisyjnej, w zależności od kategorii regionu (słabiej rozwinięty: 50%, w okresie przejściowym: 60% oraz lepiej rozwinięty: 80%).

Projekt RPO WP przewiduje, że na działania dotyczące innowacji, badań naukowych, rozwoju technologicznego, rozwoju produktów i usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, wsparcia przedsiębiorców, zwiększenia efektywności energetycznej oraz działania związane z odnawialnymi źródłami energii (cele tematyczne 1, 2, 3, 4) **przeznacza się 43,5% całkowitej alokacji przyznanej z EFRR.**

Oś priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wskaźniki rezultatu odpowiadające poszczególnym celom szczegółowym	Fundusz	Wsparcie UE (EUR)	Indykatorywny % alokacji	
1	2	3	4	5	6	7	8	
I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka	1	suma			EFRR	180 272 000	8,5%	
		1.1	Wzmocnienie potencjału jednostek sektora nauki do prowadzenia działalności badawczo - rozwojowej i innowacyjnej		EFRR	72 108 800	3,4%	
		1.2	Zwiększenie skali i poprawę jakości prac badawczo-rozwojowych w województwie podkarpackim		EFRR	108 163 200	5,1%	
	3	suma				EFRR	205 503 000	9,7%
		3.1	Wzrost poziomu przedsiębiorczości i tworzenie warunków do jej rozwoju			EFRR	58 875 750	2,8%
		3.2	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw na rynkach zagranicznych			EFRR	19 550 300	0,9%
		3.3	Trwale przyspieszenie rozwoju istniejących przedsiębiorstw			EFRR	87 976 350	4,2%
		3.4	Podniesienie jakości i rozszerzenie usług oferowanych przez Instytucje Otoczenia Biznesu			EFRR	39 100 600	1,9%
II. Cyfrowe Podkarpackie	2	suma			EFRR	66 039 500	3,1%	
		2.3	Wzrost jakości i rozszerzenie zakresu usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną		EFRR	66 039 500	3,1%	
III. Czysta energia	4	suma				EFRR	190 151 970	9%
		4.1	Wzrost wykorzystania potencjału odnawialnych źródeł energii w szczególności w generacji rozproszonej		EFRR	28 780 495	1,4%	
		4.3	Poprawę efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej		EFRR	73 621 490	3,5%	
		4.5	Obniżenie emisyjności ośrodków miejskich województwa		EFRR	58 969 490	2,8%	
		4.7	Wzrost produkcji energii pochodzącej z wysokosprawnej kogeneracji		EFRR	28 780 495	1,4%	

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

2. Kierowanie środków do kluczowych sektorów wzrostu:

Inwestycje realizowane w ramach **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)** będą dotyczyły czterech głównych celów: innowacji i badań, agendy cyfrowej, wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz gospodarki niskoemisyjnej, w zależności od kategorii regionu (słabiej rozwinięty: 50%, w okresie przejściowym: 60% oraz lepiej rozwinięty: 80%).

WNIOSKI I REKOMENDACJE:

- ✓ ukierunkowanie wsparcia na rozwój potencjału naukowego uczelni i placówek badawczo-rozwojowych w regionie **tylko w ścisłym powiązaniu** z potrzebami gospodarki oraz sprzyjające **współpracy sektorów**: rolnictwo-przemysł-usługi,
- ✓ tworzenie warunków dla intensyfikacji uczestnictwa uczelni i placówek badawczo-rozwojowych regionu w realizacji **programu Horyzont 2020**,
- ✓ rozwój i wykorzystanie ICT dla rozwoju e-działalności, w tym wykorzystujących **offshoring**, poprawiające z jednej strony sytuację na rynku pracy, a z drugiej strony zwiększające dostęp do usług, przy wykorzystaniu **e-edukacji, e-zdrowia i e-administracji**,
- ✓ wsparcie dla **rozwoju przedsiębiorczości**, zarówno w dominujących branżach innowacyjnych Podkarpacia (smart specialization), jak również w zakresie kreowania nowych specjalizacji regionalnych (również usługowych – turystyka), **integrujących sektory** oraz bazujących na **inicjatywach klastrowych** oraz sprzyjających **rozprzestrzenianiu się procesów rozwojowych**,
- ✓ gospodarka niskoemisyjna **sektora publicznego i odbiorców indywidualnych**

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

2. Kierowanie środków do kluczowych sektorów wzrostu - cd.:

Za pośrednictwem **Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)** polityka spójności wniesie znaczący wkład w osiągnięcie priorytetowych celów UE w dziedzinie zatrudnienia, np. poprzez szkolenia i uczenie się przez całe życie, edukację i włączenie społeczne (co najmniej 20 % środków z EFS będzie obowiązkowo przeznaczanych w każdym państwie członkowskim na wsparcie tego celu).

Oś priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wskaźniki rezultatu odpowiadające poszczególnym celom szczegółowym	Fundusz	Wsparcie UE (EUR)	Indykatorywny % alokacji
1	2	3	4	5	6	7	8
VII. Integracja społeczna	9	suma			EFS	158 541 715	7,5%
		9.4	Wzrost aktywności społecznej i zawodowej oraz samodzielności osób będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji społecznej i zawodowej		EFS	40 417 177	1,9%
		9.5	Wzrost aktywności społecznej i zawodowej oraz samodzielności grup marginalizowanych, będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji społecznej i zawodowej		EFS	3 028 834	0,1%
		9.7	Poprawa dostępu do podstawowych usług społecznych i zdrowotnych warunkujących rozwój osób i grup marginalizowanych		EFS	69 663 189	3,3%
		9.8	Dostosowanie sposobów i form świadczenia usług społecznych i zdrowotnych do potrzeb wynikających ze specyficznych cech regionu		EFS	45 432 514	2,2%
		suma			EFRR	116 530 451	5,5%
		9.1	Poprawa jakości i usług w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej oraz wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury w obszarze ochrony zdrowia i pomocy społecznej		EFRR	52 430 868	2,5%
		9.2	Podniesienie atrakcyjności ośrodków miejskich oraz ich obszarów funkcjonalnych poprzez kompleksową rewitalizację prowadzącą do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów		EFRR	45 033 813	2,1%
		9.3	Wzmocnienie infrastruktury przedsiębiorstw społecznych		EFRR	19 065 770	0,9%

Projekt RPO WP przewiduje, że na działania mające na celu promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem (cel tematyczny 9) **przeznaczonych zostanie 26,9% całkowitej alokacji przyznanej z EFS.**

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

2. Kierowanie środków do kluczowych sektorów wzrostu - cd.:

Za pośrednictwem **Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)** polityka spójności wniesie znaczący wkład w osiąganie priorytetowych celów UE w dziedzinie zatrudnienia, np. poprzez szkolenia i uczenie się przez całe życie, edukację i włączenie społeczne (co najmniej 20 % środków z EFS będzie obowiązkowo przeznaczanych w każdym państwie członkowskim na wsparcie tego celu).

WNIOSKI I REKOMENDACJE:

- ✓ poprawa dostępności do oraz jakości usług **opieki nad dzieckiem** oraz **edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej**,
- ✓ systemowy **monitoring i zarządzanie** regionalnym rynkiem edukacji w kontekście potrzeb regionalnego rynku pracy,
- ✓ promowanie postaw związanych z **kształceniem przez całe życie**,
- ✓ wsparcie dla rozwoju instrumentów **ekonomii społecznej**,
- ✓ inwestycje w **infrastrukturę ochrony zdrowia i usług społecznych** (uzupełniające wsparcie EFRR),
- ✓ inwestycje w obszarach wymagających wieloaspektowej **rewitalizacji** (uzupełniające wsparcie EFRR).

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

3. **Ustalenie jasnych, przejrzystych, wymiernych celów oraz założeń w zakresie rozliczalności i wyników:** Kraje i regiony będą musiały wcześniej ogłosić, jakie cele zamierzają osiągnąć przy wykorzystaniu dostępnych zasobów, i wyraźnie wskazać, w jaki sposób zamierzają mierzyć postępy w osiąganiu tych celów. Pozwoli to na regularne monitorowanie oraz umożliwi debatę na temat sposobów wykorzystania zasobów finansowych. Będzie to oznaczać możliwość udostępnienia dodatkowych funduszy na realizację programów osiągających lepsze wyniki (poprzez tzw. „rezerwę na wykonanie”) pod koniec danego okresu.

PODKARPACIE:

- ✓ Konsekwentne wykorzystanie w programowaniu regionalnym **wskaźników produktu i wskaźników rezultatu** wraz z systemem ich monitorowania

Lp.	Wskaźnik strategiczny z UP (jeśli zasadne)	Wskaźnik rezultatu (strategicznego) (EFRR/FS)	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
1		Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB	%	Regiony słabiej rozwinięte	0,97	2010		GUS	Rocznie

- ✓ W RPO WP uwzględniona została **rezerwa wykonania**, stanowiąca 6% całkowitej wartości środków UE. Rezerwa ta ustanowiona jest w każdej osi priorytetowej w jednakowej proporcji do jej wartości, za wyjątkiem pomocy technicznej.

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

4. **Określenie warunków przed uruchomieniem środków w celu zapewnienia bardziej skutecznych inwestycji.** Na przykład strategie związane z „inteligentną specjalizacją” mające na celu ustalenie konkretnych atutów i możliwości, reformy przyjazne dla przedsiębiorców, strategie w dziedzinie transportu, środki mające na celu usprawnienie systemów zamówień publicznych, zgodność z przepisami w dziedzinie ochrony środowiska, strategie w zakresie zatrudnienia młodzieży, przeciwdziałanie przedwczesnemu zakończeniu nauki szkolnej lub promowanie równości płci i zakaz dyskryminacji – to wszystko stanowi konieczne warunki wstępne.

PODKARPACIE:

- ✓ **Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego** na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RSI3),
- ✓ **Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego (WPGO),**
- ✓ **Zasady horyzontalne**, w tym: równość szans i przeciwdziałanie dyskryminacji oraz równość płci.

Regionalna Strategia Innowacji
Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
na rzecz inteligentnej specjalizacji (RSI3)
(projekt)

Projekt przeznaczony do konsultacji. Uprzejmie prosimy o zwrócenie uwagi na wybrane elementy specjalizacji oraz inne założenia strategiczne przedstawione w dokumencie. Szczegółowe informacje i dane można znaleźć na stronie internetowej województwa i tej Strategii, przesyłając do biura ds. inteligentnej specjalizacji, przy użyciu formularza, którego wzrostek znajduje się w załączniku. Biuro ds. inteligentnej specjalizacji, województwa, ul. Mickiewicza 14, 35-001 Rzeszów, województwo podkarpackie, województwo@podkarpackie.pl

Publikacja dofinansowana przez Unię Europejską

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

4. **Określenie warunków przed uruchomieniem środków w celu zapewnienia bardziej skutecznych inwestycji.** Na przykład strategie związane z „inteligentną specjalizacją” mające na celu ustalenie konkretnych atutów i możliwości, reformy przyjazne dla przedsiębiorców, strategie w dziedzinie transportu, środki mające na celu usprawnienie systemów zamówień publicznych, zgodność z przepisami w dziedzinie ochrony środowiska, strategie w zakresie zatrudnienia młodzieży, przeciwdziałanie przedwczesnemu zakończeniu nauki szkolnej lub promowanie równości płci i zakaz dyskryminacji – to wszystko stanowi konieczne warunki wstępne.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- ✓ wykorzystanie inteligentnych specjalizacji wiodących (lotnictwo-kosmonautyka; jakość życia) dla **wzmocnienia bazy ekonomicznej regionalnych biegunów wzrostu** oraz tworzenia warunków do **rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych**,
- ✓ wsparcie **restrukturyzacji i poprawy poziomu towarowości rolnictwa** przy wykorzystaniu inteligentnej specjalizacji wiodącej (jakość życia),
- ✓ rozwój **przedsiębiorczości związanej ze świadczeniem usług turystycznych** bazujący na wykorzystaniu zasobów środowiskowych regionu poprzez ukierunkowane wsparcie inteligentnej specjalizacji wiodącej (jakość życia),
- ✓ poprawa **warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz poziomu i warunków życia** poprzez wykorzystanie inteligentnej specjalizacji wspomagającej – informatyka i telekomunikacja.

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

5. **Ustanowienie wspólnej strategii na rzecz większej koordynacji i mniejszego dublowania działań:** Wspólne ramy strategiczne stanowią podstawę lepszej koordynacji pomiędzy europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi (EFRR, Fundusz Spójności i EFS jako trzy fundusze w ramach polityki spójności, jak również fundusze na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rybołówstwa). Oznacza to także lepsze powiązanie z innymi instrumentami UE, takimi jak „Horyzont 2020”, „Łącząc Europę” lub program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych.

PODKARPACIE W RAMACH DZIAŁAŃ UNIJNYCH I KRAJOWYCH

WSPÓLNE RAMY STRATEGICZNE:

Konsolidacja wszystkich działań interwencyjnych

SKORDYNOWANE WYKORZYSTANIE INNYCH INSTRUMENTÓW UE:

m.in. „Horyzont 2020”; „Łącząc Europę” – z wykorzystaniem poziomu krajowego

KOORDYNACJA STRATEGICZNA I ZARZĄDCZA

Komitet Koordynacyjny UP

Międzyresortowy Zespół ds. programowania i wdrażania UP

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

6. **Ograniczenie biurokracji i uproszczenie zasad korzystania z inwestycji UE** dzięki wspólnym zasadom odnoszącym się do wszystkich europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, jak również uproszczone zasady rachunkowości, bardziej ukierunkowane wymogi w zakresie sprawozdawczości i większe wykorzystanie technologii cyfrowych („e-spójność”).

PODKARPACIE W RAMACH DZIAŁAŃ KRAJOWYCH

Do uproszczeń we wdrażaniu funduszy polityki spójności w okresie 2014-2020, które nie wynikają bezpośrednio z planowanych regulacji unijnych, należą w szczególności:

- ✓ Większa **decentralizacja** systemu wdrażania poprzez zwiększenie udziału regionalnych programów w alokacji ogółem. W porównaniu do okresu 2007-2013 samorządom województw powierzone zostanie także częściowe zarządzanie EFS - w ramach dwufunduszowych programów).
- ✓ Wprowadzenie do programów mechanizmów **wsparcia zintegrowanego**, których wdrażanie powierzone zostanie ośrodkom miejskim (ZIT).
- ✓ **Elastyczne formy finansowania** projektów z rozbudowanym systemem zaliczkowym.
- ✓ Zapewnienie **szerszego tematycznie dostępu do wsparcia zwrotnego**.
- ✓ Zapewnienie łatwego dostępu dla potencjalnych beneficjentów do **kompleksowej informacji** za pośrednictwem rozbudowanej sieci punktów informacyjnych poszczególnych funduszy.

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

7. **Wzmocnienie miejskiego wymiaru polityki poprzez przeznaczenie minimalnej kwoty zasobów z EFRR na zintegrowane projekty w miastach** — oprócz innych wydatków w obszarach miejskich.

PODKARPACIE

Wymiar terytorialny (bezpośrednio związany ze spójnością terytorialną wprowadzoną Traktatem Lizbońskim) jest obok 11 celów tematycznych UE, drugim kierunkiem adresowania interwencji funduszy strukturalnych w regionie w okresie 2014-2020.

Jest on realizowany poprzez odniesienie do pięciu głównych **Obszarów Strategicznej Interwencji Państwa (OSI)**:

- ✓ **obszary miejskie**, w tym miasto wojewódzkie oraz regionalne bieguny wzrostu i ich obszary funkcjonalne (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)) oraz miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji,
- ✓ **obszary wiejskie**, a zwłaszcza te z nich, które charakteryzują się najniższymi wskaźnikami dostępu do usług determinujących możliwości rozwojowe,
- ✓ **obszary przygraniczne**,
- ✓ **obszar Polski Wschodniej**.

Szczególne wzmocnienie wymiaru miejskiego polityki odbywać się będzie przy **wykorzystaniu ZIT** zaplanowanych dla **Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego** oraz **regionalnych biegunów wzrostu** zidentyfikowanych w Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego.

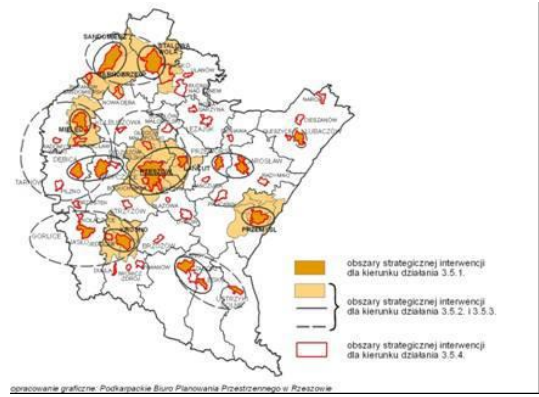

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

- 7. Wzmocnienie miejskiego wymiaru polityki poprzez przeznaczenie minimalnej kwoty zasobów z EFRR na zintegrowane projekty w miastach — oprócz innych wydatków w obszarach miejskich.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- ✓ stopień **terytorializacji interwencji** w praktyce programowania polityki rozwoju województwa podkarpackiego **zasługuje na podkreślenie i wyróżnienia**,
- ✓ zasięg przestrzenny obszarów funkcjonalnych powinien być **wyznaczany w podejściu prognostycznym a nie diagnostycznym**,
- ✓ fakt wyróżnienia **obszarów funkcjonalnych i ZIT dla ośrodka stołecznego (Rzeszowa) oraz ośmiu regionalnych biegunów wzrostu Podkarpacia: Krosno, Dębica-Ropczyce, Przemyśl, Mielec, Tarnobrzeg, Jarosław-Przeworsk, Sanok-Lesko (z rekomendacją włączenia Ustrzyk Dolnych), Stalowa Wola**, stwarza realną możliwość objęcia znacznej części województwa oddziaływaniem biegunów wzrostu: **procesami dyfuzji rozwoju**,
- ✓ **Ukierunkowane oddziaływanie na czynniki rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych stanowić powinno jeden z zasadniczych priorytetów działań interwencyjnych Podkarpacia.**

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

8. **Wzmocnienie współpracy granicznej i ułatwienie tworzenia większej liczby projektów transgranicznych.** Ponadto zapewnienie, by strategie na rzecz makroregionów, takich jak Dunaj oraz Morze Bałtyckie, były wspierane w ramach programów krajowych i regionalnych.

PODKARPACIE

Podkarpacie z racji swojego położenia geograficznego uczestniczyć będzie w realizowanych na poziomie krajowym programach ponadnarodowych dotyczących **Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT)**, wdrażanych w ramach trzech komponentów: współpracy transgranicznej regionów państw sąsiadujących ze sobą, współpracy transnarodowej kilku/ kilkunastu państw, współpracy międzyregionalnej obejmującej cały obszar UE.

- ✓ Podkarpacie realizuje wszystkie trzy cele ogólne **Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego**, tj. ocalenie morza, rozwój połączeń w regionie i zwiększenie dobrobytu.
- ✓ Podkarpacie poprzez RPO obejmuje swoją interwencją wszystkie trzy obszary interwencji **Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020**, tj. innowacyjność, zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego, infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna.

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

8. **Wzmocnienie współpracy granicznej i ułatwienie tworzenia większej liczby projektów transgranicznych.** Ponadto zapewnienie, by strategie na rzecz makroregionów, takich jak Dunaj oraz Morze Bałtyckie, były wspierane w ramach programów krajowych i regionalnych.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- ✓ skoordynowany udział regionu w programowaniu i realizacji współpracy transgranicznej regionów państw sąsiadujących ze sobą w ramach EWT,
- ✓ wykorzystanie dodatkowych środków programowanych na poziomie unijnym dla realizacji Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego we wsparciu działań kierunkowych zgodnych z celami ogólnymi Strategii,
- ✓ aktywny udział Podkarpacia w realizacji Programu Operacyjnego Polski Wschodniej skutkujący pozyskaniem dodatkowych środków z poziomu krajowego przeznaczonych na wzmocnienie współpracy granicznej i zwiększenie liczby projektów transgranicznych.
- ✓ wsparcie beneficjentów w pozyskiwaniu środków krajowych Programów Operacyjnych.

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

9. Zapewnienie, by polityka spójności była lepiej powiązana z szerzej pojętym zarządzaniem gospodarczym w UE: Programy będą musiały być spójne z krajowymi programami reform i powinny dotyczyć istotnych reform określonych w wyniku zaleceń dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru.

PODKARPACIE W RAMACH DZIAŁAŃ UNIJNYCH I KRAJOWYCH

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014-2020 (formułuje ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w trzy priorytety określone w głównym dokumencie kierunkowym dla polityki spójności, jakim jest **Strategia Europa 2020**. Działania podejmowane w tym zakresie są zgodne z **Krajowym Programem Reform**.

Tabela 1: Porównanie celów Strategii Europa 2020 oraz Krajowego Programu Reform (KPR) ze stanem wyjściowym dla Polski oraz województwa podkarpackiego

Wskaźniki monitorujące realizację Strategii Europa 2020	Cele Strategii Europa 2020	Cele Strategii KPR (2020)	Stan wyjściowy dla Polski ²	Stan wyjściowy dla woj. podkarpackiego ³	
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata (%)	co najmniej 75%	co najmniej 71%	64,5% (2012 r.)	63,2% (2012 r.)	
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (B+R)/w relacji do PKB (%)	3% PKB UE	1,7%	0,74% (2010 r.)	0,97% (2010 r.)	
Emisja gazów cieplarnianych(1990=100)	Redukcja o 20%	Redukcja o 14%	87 (2011 r.)		
Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto (%)	20%	15%	10,4% (2011 r.)		
Zużycie energii pierwotnej (Mtoe)	1 474 Mtoe Wzrost efektywności o 20%	96 Mtoe	96,9 Mtoe (2010 r.)		
Młodzież niekontynuująca nauki (%)	Poniżej 10%	4,5%	5,7% (2012 r.)		
Osoby w wieku 30-34 lata posiadające wykształcenie wyższe (%)	Co najmniej 40%	45%	32,9% ⁴	28,4% ⁵	
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (%)	Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o 20 mln	20-23%	Zmniejszenie o 1,5 mln liczby osób żyjących poniżej relatywnej granicy ubóstwa	27,2% (2011 r.)	30,5% (2011 r.)
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych) (%)				17,7% (2011 r.)	21,3% (2011 r.)

ZAŁOŻENIA NOWEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

10. **Zachęcanie do szerszego stosowania instrumentów finansowych w celu zapewnienia MŚP większego wsparcia i dostępu do kredytów:** Pożyczki, gwarancje i kapitał własny/kapitał wysokiego ryzyka będą wspierane z funduszy UE za pomocą wspólnych przepisów i szerszego zakresu ich stosowania oraz zachęt (np. wyższe poziomy współfinansowania).

PODKARPACIE

Interwencja przewidziana Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego, ukierunkowana m.in. na wsparcie MŚP, samozatrudnienie oraz inne formy poprawy sytuacji na rynku pracy obejmuje **zarówno bezpośrednią pomoc bezzwrotną, jak również wykorzystanie instrumentów zwrotnych.**

Rola instrumentów zwrotnych wzrasta w perspektywie 2014-2020.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- ✓ **wykorzystanie doświadczeń Inicjatywy Wspólnej JEREMIE** z perspektywy 2007-2013 do zwiększania wykorzystania instrumentów zwrotnych w interwencji realizowanej w okresie 2014-2020,
- ✓ **upowszechnianie** zwrotnych instrumentów finansowych skutkujące „zwiększaniem” dostępności środków pomocowych udostępnianych w interwencji regionalnej.

REKOMENDACJE KOŃCOWE

- ✓ preferencja **wzmacniania konkurencyjności obszarów polaryzacji rozwoju** przy jednoczesnym tworzeniu **warunków dla rozprzestrzeniania** się ich oddziaływania na poszerzające się przestrzennie obszary obsługiwane – obszary funkcjonalne wyznaczone prognostycznie a nie diagnostycznie,
- ✓ **ograniczenie interwencji wyrównawczej** udzielanej na zasadzie „renty za biedę”,
- ✓ koncentracja działań zmierzająca do **usieciowiania gospodarki i społeczeństwa** wykorzystująca systemowe wsparcie jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz inicjatywy „bootom up”,
- ✓ eliminacja barier wynikających z **ograniczonej dostępności przestrzennej** oraz **zagrożeń wynikających z antropopresji środowiskowej** (wsparcie krajowe),
- ✓ **zintegrowanie wsparcie obszarów skrajnie peryferyjnych** – Program Strategiczny Rozwoju Bieszczad (wsparcie krajowe),
- ✓ **systemowe działanie na rzecz przełamania zróżnicowania rozwojowego Podkarpacia w układzie południkowym** – Program Strategiczny Błękitny San (wsparcie krajowe),
- ✓ **pozyskiwanie środków z budżetu państwa w ramach Kontraktu Terytorialnego (50%/50%)**.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

POSIEDZENIE INAUGURACYJNE PODKARPACKIEGO FORUM TERYTORIALNEGO
Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie

Paweł Churski – chur@amu.edu.pl

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych

Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej

Zakład Analizy Regionalnej

ul. Dziegielowa 27, 61-680 Poznań

tel.: 061 829 61 35, fax: 061 829 61 27

e-mail: chur@amu.edu.pl

<http://www.churski.pl/>